KWALITEITSNORMEN VOETBALACCOMMODATIE

REGELS, RICHTLIJNEN EN AANBEVELINGEN AMATEURVOETBAL

COLOFON
Maart 2018, KNVB

Vormgeving: Studio Wesseling
Fotografie: KNVB

Copyright © KNVB
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Vragen?
Kijk op www.knvb.nl/Assist voor meer informatie of neem contact op met je verenigingsadviseur.

INLEIDING

Deze brochure bevat regels, richtlijnen en aanbevelingen die de KNVB hanteert voor de uitvoering en inrichting van wedstrijdvelden en trainingsvelden. Het gaat om een combinatie van reglementaire eisen (ofwel: de regels), algemeen aanvaarde richtlijnen én praktische aanbevelingen.

Regels
De 'regels' zijn de formele bepalingen met een verplichtend karakter, afkomstig uit de (officiële) 'Spelregels', evenals uit de algemene reglementen, wedstrijdreglementen en bestuursbesluiten. De regels betreffen de minimumeisen. Deze zijn van toepassing op alle accommodaties van amateurvoetbalverenigingen conform het Reglement Wedstrijden Amateurveldvoetbal. In het jaarlijkse Bewaarnummer kunt u een verkorte versie vinden van deze publicatie.

Richtlijnen en aanbevelingen
De 'richtlijnen en aanbevelingen' beschrijven de uitvoerings- en inrichtingsaspecten die zijn gebaseerd op gangbare uitgangspunten en praktische inzichten. Hiermee geeft de KNVB aan hoe de vereniging een accommodatie het beste kan (laten) inrichten/uitvoeren. Over het algemeen bestaat hierover overeenstemming met gemeenten en bedrijfsleven. Toch is de vereniging vanzelfsprekend vrij om deze aanbevelingen wel, in het geheel niet of maar voor een deel op te volgen. De aanbevelingen kunnen ook afkomstig zijn van andere organisaties, zoals bijvoorbeeld leveranciers. Deze aanbevelingen worden, wanneer in deze brochure vermeld, door de bond onderschreven.

Meer info
In deze brochure staan de laatste inzichten en bestuursbesluiten aangaande dit onderwerp. Voor aanvullende vragen kunt u terecht bij de verenigingsadviseur in de regio. Opmerkingen en aanvullingen? Neem contact op via e-mailadres accommodatiezaken@knvb.nl ◆

INHOUD

P. 3

INLEIDING

P. 108

BIJLAGE PLATTEGROND VOETBALVELD

1 P. 6 AFMETINGEN SPEELVELD

2 P. 10 UITLOOPRUIMTE

3 P. 14 BELIJNING

4 P. 24 SPEELVELDAFZETTING

5 P. 30 DOELEN

6 P. 38 DOELNETTEN

7 P. 42 HOEKVLAGGENSTOK EN HOEKVLAGGEN

8 P. 44 DUG-OUTS / ZITRUIMTE

9 P. 50 INSTRUCTIEZONE

10 P. 52 FOTOGRAFENLIJN

11 P. 54 SPELERSPAD

12 P. 58 BALLENVANGERS

13 P. 62 RECLAMEBORDEN

14 P. 66 WEDSTRIJDKLOK EN SCOREBORD

15 P. 68 TRIBUNE

16 P. 72 BEREGENINGSINSTALLATIE IN SPEELVELD

17 P. 76 WEDSTRIJDVELD-VERLICHTING

18 P. 80 HOOGSPANNINGSLIJNEN EN MASTEN VOOR MOBIELE TELEFONIE

19 P. 84 SITUERING VELDEN

20 P. 88 WEDSTRIJDVELDEN

21 P. 94 TRAININGSVELDEN

22 P. 98 KLEEDGELEGENHEID / CLUBGEBOUW

23 P. 100 PARKEERGELEGENHEID

24 P. 104 VRIJE HOOGTE BOVEN SPEELVELD

AFMETINGEN SPEELVELD

Welke afmetingen moeten de Nederlandse velden hebben (voor de diverse voetbalvormen), is er onderscheid tussen hoofd- en bijvelden en welke overige aandachtspunten zijn er?

NORMEN

In Nederland moeten de voetbalvelden voldoen aan de onderstaande afmetingen. Het gaat om zuivere (netto) maten, inclusief belijning. Zie ook de plattegrond in de bijlage.

11 tegen 11 (standaardveld)
- minimaal 100 x 64 m.
- maximaal 105 x 69 m.
- internationaal 105 x 68 m.

8 tegen 8 (onder meer: pupillen O11-O12)
- minimaal 60 x 42,5 m.
- maximaal 70 x 55 m.

7 tegen 7 (onder meer: 35+ en 45+)
- minimaal 60 x 42,5 m.
- maximaal 70 x 55 m.

6 tegen 6 (onder meer: pupillen O8-O10)
- 42,5 x 30 m.

4 tegen 4 (onder meer: pupillen O7)
- 30 x 20 m.

2 tegen 2 (onder meer: pupillen O6)
- 20 x 15 m.

De spelregels, uitgegeven door de IFAB, geven ruimte voor meer mogelijkheden. Uit oogpunt van uniformiteit heeft de KNVB echter (al in 1909) besloten om voor de Nederlandse situatie minimum- en maximumafmetingen te hanteren, die vanzelfsprekend voldoen aan de FIFA- en UEFA-normen.

ADVIES

11 tegen 11
- Uit voetbaltechnisch oogpunt verdient het aanbeveling het hoofdveld te voorzien van de maximale afmetingen 105 x 69 m. of 105 x 68 m. (internationaal). Afhankelijk van de grootte van de vereniging, het competitieniveau en het ambitieniveau, kan het zinvol zijn een tweede speelveld in te richten met de maximale afmetingen.
- Voor de overige velden volstaan afmetingen van 100 x 64 m. plus uitloop.
- Tussenliggende maten zijn toegestaan, mits de verhouding tussen lengte en breedte (globaal) hetzelfde is.
- Een aanpassing aan de maatvoering mag niet ten koste gaan van de uitlopen!

8 tegen 8 / 7 tegen 7
- Bij deze voetbalvorm zijn de globale afmetingen die van een half speelveld.
- Op een normaal speelveld kunnen logischerwijs maximaal twee 8 tegen 8 / 7 tegen 7 -velden uitgezet worden.

6 tegen 6
- Bij deze voetbalvorm zijn de globale afmetingen die van een kwart speelveld.
- Op een normaal speelveld kunnen logischerwijs maximaal vier 6 tegen 6-velden uitgezet worden.
- Het 6 tegen 6-veld is eenvoudig te realiseren/integreren in een 8 tegen 8-veld/7 tegen 7-veld.

4 tegen 4
- Bij deze voetbalvorm zijn de globale afmetingen die van een achtste speelveld.
- Op een normaal speelveld kunnen logischerwijs maximaal acht 4 tegen 4-velden uitgezet worden.
- Het 4 tegen 4-veld is eenvoudig te realiseren/integreren in een 6 tegen 6-veld.

2 tegen 2
- Op een normaal speelveld kunnen logischerwijs maximaal zestien 2 tegen 2-velden uitgezet worden.
- Het 2 tegen 2-veld is eenvoudig te realiseren/integreren in een 4 tegen 4-veld. ◆

UITLOOPRUIMTE

Rondom elk speelveld moet een veiligheidszone aanwezig zijn: de uitloopruimte. De gestelde eisen aan het speelveld – zoals met betrekking tot vlakheid, profilering, ontwatering en begroeiing – zijn eveneens van toepassing op deze bij het veld behorende ruimte. Lichtmasten, speelveldafzetting, ballenvangers, evenals gebouwen, vlaggenmasten, bomen/beplanting, verharde paden, cameraposities et cetera worden dan ook als obstakels beschouwd.

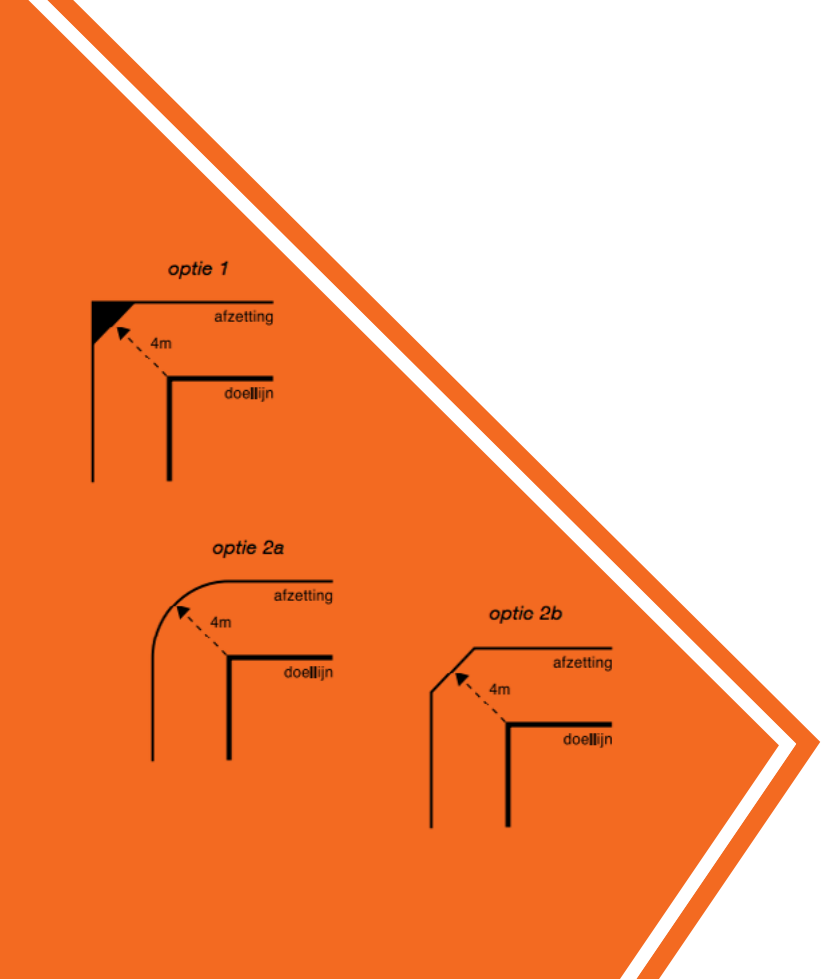
NORMEN

11 tegen 11

- Binnen 4 m. uit de grenslijnen mogen zich tijdens wedstrijden geen obstakels bevinden (andere dan de voorzieningen die tot het spel behoren) anders dan:
  - Dug-outs mogen binnen de uitloopruimte staan, op minimaal 3 m. uit de zijlijn (zie hoofdstuk 8).
  - Uitklapbare pupillendoelen mogen, ingeklapt, binnen de uitloopruimte staan op minimaal 3,50 m. uit de zijlijn
- De uitloopruimte moet van hetzelfde materiaal zijn als het speelveld of moet bestaan uit kunstgras waarbij het kunstgras op 1 m. uit de zijlijn wordt aangebracht. Het kunstgras moet dezelfde sporttechnische eigenschappen bezitten als het natuurgrasveld. De aansluiting moet drempelvrij verlopen, en dusdanig dat geen gevaar kan ontstaan voor de spelers
- De laatste 0,5 m. van de uitloop mogen worden uitgevoerd in een verhardingsmateriaal, waarbij de vlakheid van het veld gewaarborgd moet blijven (geen drempelvormige overgang).

8 tegen 8 / 7 tegen 7 / 6 tegen 6

- Binnen 2 m. uit de grenslijnen mogen zich tijdens wedstrijden geen obstakels bevinden (andere dan de voorzieningen die tot het spel behoren).
- De uitloopruimte moet van hetzelfde materiaal zijn als het speelveld. De laatste 0,5 m. van deze ruimte mag verhard zijn, waarbij de vlakheid van het veld gewaarborgd moet blijven (geen drempelvormige overgang).

ADVIES

Hou bij twee naast elkaar gelegen 11 tegen 11-velden een onderlinge afstand aan van tenminste 2 x 4 = 8 m.. Dit mag ook tot minimaal 2 x 3 = 6 m. zijn, mits zich tussen beide velden geen obstakels bevinden. Hou hierbij wel rekening met toekomstige veranderingen, zoals het plaatsen van lichtmasten, ballenvangers, speelveldafzetting, dug-outs, gebouwen, beplanting, enzovoort.

Obstakelvrij

Als bij velden die in elkaars verlengde of haaks op elkaar liggen, sprake kan zijn van hinderlijke spelbeïnvloeding of gevaarlijke situaties, dan is de obstakelvrije tussenruimte altijd minimaal 8 m.. In dergelijke situaties is het raadzaam om achter de doelen ballenvangers te plaatsen. Bij velden die in een later stadium een afzetting krijgen, is het verstandig om rekening te houden met een extra publieksruimte rondom het veld, van circa 2 m.

Afronden van hoeken

De vereniging mag de hoeken van een speelveld afronden, mits de afstand tot de hoekvlagstok tenminste 4 m. blijft. Er zijn hierbij twee opties: of de veldafzetting blijft rechthoekig of de afzetting volgt de ronding van het speelveld. Breng in het eerste geval in de hoek van het veld een verharding aan die aansluit bij het maaiveld en bij de overige verharding. In het tweede geval kunt u de vrijkomende ruimte ten goede laten komen aan het pad rond het speelveld. ◆

BELIJNING

Aan welke voorwaarden moet de belijning voldoen, bij de diverse voetbalvormen op gras/kunstgras, en wat zijn de tips en aandachtspunten op dit vlak?

NORMEN

11 tegen 11

- Het speelveld moet, conform de plattegrond (zie bijlage achterin deze brochure), gemarkeerd zijn met duidelijke lijnen, dus niet door gleuven. De lijnen zelf behoren tot de gebieden die ze begrenzen.
- Alle lijnen moeten tussen 10 en 12 cm. breed zijn.
- De doellijnen moeten even breed zijn als de doelpalen en –lat.
- De achterkant van de doelpalen moeten lijnen met de buitenkant van de doellijn.
- De strafschop– en de middenstip hebben een diam. van 20 cm., met een toegestane afwijking van 2 cm.
- Logo's en emblemen van bonden, clubs en anderszins, evenals welke vorm van reclame dan ook, mogen niet worden aangebracht op het speelveld, binnen de eerste m. van de uitloop, in de instructiezone, in het door doelnet en doellijn begrensde gebied en op de veldinrichtingsmaterialen.
- Behalve de officiële lijnen mogen er binnen het speelveld géén andere lijnen zijn. (Voor uitzondering hierop, zie opmerkingen 2 en 3). Dit geldt eveneens voor de lijnen die doelverdedigers met de hak van hun schoen aanbrengen in het doelgebied.
- Het aanbrengen van het 9,15 m.–lijntje op de achterlijnen stelt de KNVB verplicht.
- Op velden waar standaardelftallen standaard hun wedstrijden spelen, is de instructiezone verplicht.

PLUS
PEACOCK

8 tegen 8 / 7 tegen 7

Zelfstandige 8 tegen 8-velden
- Uitsluitend grenslijnen bakenen het speelveld af. Er is geen andere belijning noodzakelijk.
- De strafschopstip staat op 8 m.
- De grenslijnen behoren tot het speelveld.
- De breedte van de lijnen is op grasvelden 10 tot 12 cm. Bij zelfstandige 8 tegen 8-velden, in het bijzonder die op kunstgras, volstaat een breedte van 6 tot 12 cm.

Zelfstandige 7 tegen 7-velden
- Uitsluitend grenslijnen bakenen het speelveld af. Er is geen andere belijning noodzakelijk.
- Het penaltygebied heeft een grootte van 11,25 x 27,5 m.
- De strafschopstip staat op 9 m.
- De grenslijnen behoren tot het speelveld.
- De breedte van de lijnen is op grasvelden 10 tot 12 cm. Bij zelfstandige 7 tegen 7-velden, in het bijzonder die op kunstgras, volstaat een breedte van 6 tot 12 cm.

Opmerking 1:
Niet zelfstandige 8 tegen 8 / 7 tegen 7 / 4 tegen 4

Voor belijning van 8 tegen 8 / 7 tegen 7-velden geldt dat:
- de belijning op alle kunstgras- en natuurgrasvelden mag worden aangebracht, met uitzondering van de hoofdvelden;
- de grenslijn aansluit op de 5,5 m.lijn, 2 m. vanaf de middellijn tot aan de zijlijnen van het standaardveld;
- het een doorgetrokken belijning betreft;
- de kleur van de belijning blauw is;
- de belijning van het standaardveld mag niet onderbroken worden;
- de breedte van de belijning 6 tot 12 cm. bedraagt;
- Voor aanvullende voetbalbelijning op bijvelden gelden geen beperkingen tijdens KNVB competitiedoeleinden.

Voor belijning van 4 tegen 4-velden geldt dat:
- de belijning op kunstgras- en natuurgrasvelden mag worden aangebracht, met uitzondering van de hoofdvelden;
- de grenslijn aansluit op de zijlijn en achterlijn van het standaardveld;
- het een doorgetrokken belijning betreft;
- de kleur van de belijning rood is;
- de belijning van het standaardveld mag niet onderbroken worden;
- de breedte van de belijning 6 tot 12 cm bedraagt;
- Voor aanvullende voetbalbelijning op bijvelden gelden geen beperkingen tijdens KNVB competitiedoeleinden.

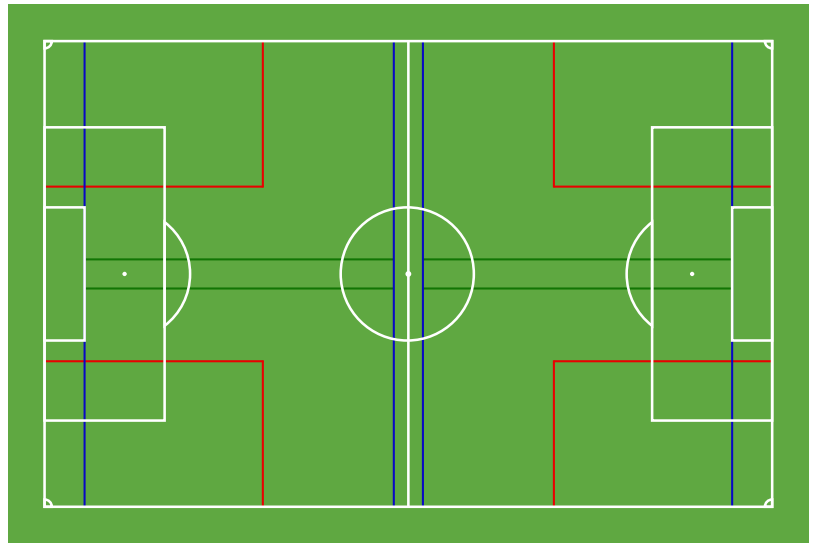
Niet zelfstandige 6 tegen 6-velden

Voor belijning van 6 tegen 6-velden geldt dat:
- de belijning op alle kunstgras- en natuurgrasvelden mag worden aangebracht, met uitzondering van de hoofdvelden;
- de grenslijn aansluit op de zijlijn van het standaardveld en op de zijlijnen van het 8 tegen 8 / 7 tegen 7-veld;
- het een doorgetrokken lijn betreft;
- de kleur van de belijning groen is (niet contrasterend met de veldkleur, maar wel afwijkend van de vezelkleur);
- de belijning van het standaardveld onderbroken mag worden;
- de breedte van de belijning 6 tot 12 cm bedraagt.

Voor aanvullende voetbalbelijning op bijvelden gelden geen beperkingen tijdens KNVB competitiedoeleinden.

Opmerking 2:
Multifunctionele belijning op bijvelden is toegestaan, mits:
- op het betreffende veld alleen officiële KNVB-wedstrijden in de B-categorie op het programma staan;
- het hoofdgebruik voetbal is;
- voor maximaal één ander type sport belijning wordt aangebracht;
- het enkel functionele, voor wedstrijdgebruik noodzakelijke belijning betreft;
- de kleur van de belijning voor deze 'tweede' sport afwijkt van de kleur van de standaard voetbalbelijning, en deze 'kleur' niet wit is;
- de standaard voetbalbelijning ononderbroken blijft;
- de vereniging in alle gevallen van multifunctioneel gebruik dit voorlegt aan de KNVB, voorzien van het ontwerp belijningsplan ter goedkeuring voor dispensatie.

Opmerking 3:
Multifunctionele belijning op hoofdvelden is toegestaan, mits:
- de vereniging maar één veld (zijnde kunstgras) tot haar beschikking heeft;
- het hoofdgebruik voetbal is;
- de senioren mannen maximaal vierde klasse spelen;
- de senioren vrouwen niet in de A-categorie spelen;
- de junioren maximaal derde divisie spelen;
- bij promotie naar een klasse/categorie hoger dan het voornoemde, het veld bij renovatie niet langer deze multifunctionele belijning heeft;
- voor maximaal één ander type sport belijning wordt aangebracht;
- het enkel functionele, voor wedstrijdgebruik noodzakelijke belijning betreft;
- de kleur van de belijning voor deze 'tweede' sport afwijkt van de kleur van de standaard voetbalbelijning, en deze 'kleur' niet wit is;
- de standaard voetbalbelijning ononderbroken blijft;
- de vereniging in alle gevallen van multifunctioneel gebruik dit voorlegt aan de KNVB, voorzien van het ontwerp belijningsplan ter goedkeuring voor dispensatie.

Blauw: 8 tegen 8 (O11-O12) / 7 tegen 7 (senioren) **Groen: 6 tegen 6 (O8 t/m O10)** **Rood: 4 tegen 4 (O7)**

ADVIES

De voorkeurskleur van de belijning is wit. Andere kleuren zijn in beginsel toegestaan, mits deze voldoende contrasteren. Kunstgrasvelden zijn soms voorzien van gele lijnen, terwijl bij sneeuw rood of blauw goed zichtbare kleuren zijn. Het sneeuwvrij maken van de belijning is overigens meestal ontoereikend. Veelal zal dan de zichtbaarheid verder moeten verbeteren door alsnog gekleurde lijnen aan te brengen. De kleuren van de belijning van natuurgrasvelden ontstaan door aan de kalk of belijningsverf een 'kleurpoeder' toe te voegen. Als belijningsmateriaal voor natuurgras zijn er verschillende mogelijkheden: (gebluste) kalk, krijt, mergel of een speciale belijningsverf.

Gezondheid

Het is niet toegestaan bijtende, irriterende of andere voor de gezondheid niet wenselijke materialen te gebruiken. Evenmin toegestaan is het inbranden van de belijning met een gif of een ander scherp middel, waardoor geulen ontstaan en de grasmat onnodig schade ondervindt. Beter is het gebruik van vervangende middelen die de groei van het gras remmen en een langer houdbare lijn opleveren.

Milieuvriendelijk

De KNVB adviseert het gebruik van milieuvriendelijke materialen. Een in dat opzicht geschikte mogelijkheid is het aanbrengen van zogenaamde verklikpunten. Er zijn simpele pluimpjes van kunstgras verkrijgbaar – en toegestaan – die belangrijke punten in het veld kunnen markeren. Bijkomend voordeel is dat het niet nodig is de lijnen steeds opnieuw uit te zetten. Volledige kunststoflijnen zijn overigens gekwalificeerd als 'ondeugdelijk' en om die reden niet geoorloofd.

Snijden/spuiten

Belijning voor kunstgrasvelden kan door 'insnijden' of door spuiten. Gespoten belijning vervaagt gedurende de tijd; breng deze dus gedurende de levensduur meerdere malen aan. Bij het spuiten van de belijning moeten de sporttechnische eigenschappen van de kunstgrasmat gewaarborgd blijven, evenals de veiligheid voor de spelers. Zo is zogenaamde verkitting van vezels niet toegestaan. Voorkom het meespuiten van infillmateriaal; dit kan 'uitlopen' door verspreiding van de infill. Ingesneden belijning of 'ingetufte' belijning geniet de voorkeur. ◆

SPEELVELDAFZETTING

Hier vindt u alle verplichtingen en aandachtspunten voor wat betreft de afzetting van het speelveld, ook in relatie tot onder meer veiligheid en afwijkende situaties.

NORMEN

Een speelveldafzetting is verplicht voor competitiewedstrijden van:
- senioren mannen in standaardklassen;
- senioren vrouwen in landelijke klassen;
- A-junioren in landelijke eredivisie, eerste en tweede divisie;
- B-junioren in landelijke eredivisie, eerste en tweede divisie;
- C-junioren in landelijke eerste en tweede divisie.

Vindt een wedstrijd buiten deze categorieën plaats op een veld met afrastering, dan treden de onderstaande maatregelen ook voor deze wedstrijden automatisch in werking.

De speelveldafzetting moet:
- zich bevinden op minimaal 4,00 m. uit de grenslijnen en moet rondom gesloten zijn;
- een hoogte hebben van tussen 0,90 en 1,20 m. boven maaiveld;
- een voldoende stevige en veilige constructie hebben zonder scherpe of uitstekende delen.

Toegestane personen
Behalve de nagenoemde personen mogen geen andere personen zich direct binnen de speelveldafzetting bevinden: de arbiters, oefenmeester, manager, verzorger, clubarts, een verantwoordelijk bestuurslid, pupil van de week, wisselspelers en herkenbare ordebewakers in functie.

Bij wedstrijden moeten de openingen van de afzetting afgesloten zijn, zoals via een ketting of een dichte poort.

De uitgang voor de spelers moet zodanig gesitueerd zijn dat zij de kortste weg naar de kleedkamers kunnen nemen (zie hoofdstuk 11 en 19).

ADVIES

De KNVB adviseert om ook wedstrijden in de reserve hoofdklasse, de reserve eerste klasse, de reserve tweede klasse en de derde divisies van de landelijke junioren op een speelveld met afzetting te laten plaatsvinden. Afhankelijk van de grootte en wensen van de vereniging en de klasse waarin zij actief is, kan het nodig zijn meerdere velden van een afzetting te voorzien. Als vuistregel geldt: een tweede afgerasterde veld bij drie of meer teams in genoemde categorieën/klassen.

Doorgangen

In beginsel kunnen alle speelvelden die aan de afmetingen voldoen en rondom zijn voorzien van een gesloten afzetting, worden aangemerkt als reglementair. De verplichte categorieën uitgezonderd, is het ontbreken van een speelveldafzetting nooit een reden voor het niet doorgaan van wedstrijden.

Het is verstandig om het aantal doorgangen in de speelveldafzetting te beperken tot het aantal dat nodig is om spelers en onderhoudsapparatuur toegang tot het speelveld te geven. Verder verdient het aanbeveling om de leunbuis op de plaats van de vangnetten te laten doorlopen, zodat de vereniging ook achter de doelen reclameborden kan ophangen.

Toeschouwers

Om het zicht voor het publiek te verbeteren, kan de vereniging voor hoofdvelden een waaiervormige opstelling van de speelveldafzetting overwegen. Ter hoogte van de middenlijn is de uitloopruimte dan circa 5,50 m., achter de doelen circa 6,00 m. Een rechthoekige opstelling met overal een uitloopruimte van tenminste 4,00 m., is echter in alle gevallen toegestaan.

Soms is het praktisch een speelveld te voorzien van een gedeeltelijke afzetting. In het bijzonder aan de zijde waar publiek zich bij voorkeur opstelt in verband met wind of zon. Of met als doel de doorloop van publiek over de velden naar achtergelegen velden te voorkomen. Bij kunstgrasvelden is het 't best om een afzetting aan te brengen die is voorzien van een staafmat of anders harmonicagaas. Dit gaat vervuiling van de mat tegen, onder meer doordat zo meer ballen binnen het veld blijven.

Constructie en veiligheid

De voorkeur gaat uit naar metalen staanders die onderling verbonden zijn met een metalen leunbuis. Ook andere materialen en constructies zijn toegestaan. Voorzie uitstekende bouten van een kunststof dop of slijp deze af. Richt de scherpe punten van bevestigingsdraad bij harmonicagaas naar beneden, al hebben kunststof bevestigingsmaterialen de voorkeur. Bij staalmatten kunnen de bovenzijde én onderzijde het best met een horizontale staaf eindigen, dus zonder uitstekende punten.

Toegangspoorten in de afrastering draaien bij voorkeur naar buiten.

Hou bij het aanbrengen van de speelveldafzetting ook rekening met het ophangen van reclameborden. In verband met het gewicht van deze borden is een zwaardere bovenbuis een goede optie, of pas de afstand tussen de palen aan; van 3,00 m. naar bijvoorbeeld 2,50 m.. Met het oog op de gewenste vrije ruimte onder de reclameborden, is het verstandig om de leunbuis aan te brengen op 1,00 à 1,20 m..

Onderhoud
Uit oogpunt van onderhoud (maaien) is het wenselijk om de gehele afzetting vast te zetten in een verharding. De vereniging mag aan de binnenzijde van de afrastering een strook verharding (tegelrand) aanbrengen met een breedte van maximaal 0,50 m. inclusief opsluitband. De tegelrand behoort aan te sluiten op het maaiveld. Bij een nieuwe afrastering brengt men tegenwoordig eerst de verharding aan, om vervolgens de gaten te boren waarin de palen komen te staan. Om in bestaande situaties kapwerk van tegels zoveel mogelijk te voorkomen, kunt u tussen twee rijen tegels een rij klinkers aanbrengen. Een alternatief is om de afstand aan te passen tussen de staanders aan het straat- of tegelwerk (meestal 2,40 m. of 2,70 m.). Voor het plaatsen van een speelveldafzetting is overigens doorgaans toestemming van de gemeente nodig.

Tijdelijke speelveldafzetting
Bij renovatie kan het nodig zijn een ander speelveld als tijdelijk hoofdveld in te richten. Hiertoe volstaat een eenvoudige tijdelijke afzetting bestaande uit houten palen of afrasteringpaaltjes, onderling verbonden met metaaldraad of stevig touw. Het gebruik van veiligheidslint of afzettingslint is niet toegestaan. Het gebruik van dranghekken wel. Een tijdelijke afrastering moet zich bevinden op tenminste 3,00 m. uit de grenslijnen. Plaats de dug-outs buiten deze tijdelijke afzetting.

Doelopstelplaat(en)
Het is wenselijk bij het ontwerp van het speelveld en de spelveldafzetting rekening te houden met doelopstelplaatsen. Mobiele doeltjes kunnen tijdens wedstrijdsituaties in de doelopstelplaatsen geschoven worden. Door de aanwezigheid van doelopstelplaatsen wordt voorkomen dat doelen over de speelveldafzetting getild of gegooid worden, wat ten goede komt van de levensduur van het doel en de speelveldafzetting. ◆

5 DOELEN

Welke afmetingen en andere eigenschappen hebben de diverse doelen, en wat is handige informatie voor de vereniging om aan de eisen en aanbevelingen te kunnen voldoen?

NORMEN

11 tegen 11

- De doelen dienen in het lood op de daarvoor aangegeven plaatsen te worden aangebracht.
- De binnenwerkse maten van het voetbaldoel zijn 7,32 x 2,44 x 1,50 m.
- Doelpalen en –lat behoren dezelfde breedte te hebben en wel tussen 10 en 12 cm.
- De doellijn is even breed als de doelpaal en –lat. Zie hoofdstuk 3.
- De doelen moeten zijn voorzien van doelnetten. Zie verder hoofdstuk 6.
- De doelpalen en –lat moeten helder wit zijn (RAL 9010).
- Doelen moeten zijn verankerd in de grond.
- Het gebruik van verplaatsbare doelen is niet toegestaan.
- Doelpalen en –lat moeten zijn gemaakt van hout, metaal of ander goedgekeurd materiaal. Zij mogen vierkant, rechthoekig, rond of ovaal zijn.
- Op doelpalen, –lat en –netten mogen geen reclame-uitingen, emblemen of (club)logo's staan.
- De doelen moeten voldoen aan de norm NEN-EN 748.

Eventuele spanstangen voor het 'opspannen' van netten, moeten minimaal 2,00 m. uit de doellijn staan, in één lijn met de doelpaal. Op een afstand van 3,50 m. uit de doellijn mogen de spanpalen worden geplaatst op 0,50 m. uit de lijn met de doelpaal.

8 tegen 8 / 7 tegen 7 / 6 tegen 6
- De binnenwerkse maten van het voetbaldoel zijn 5,00 x 2,00 x 1,50 m.
- Doelpalen en -lat behoren dezelfde breedte te hebben en wel tussen 6 en 12 cm.
- De doelen moeten zijn voorzien van doelnetten. Zie verder hoofdstuk 6.
- De doelpalen en -lat moeten helder wit zijn dan wel een aluminiumkleur hebben.
- Verplaatsbare doelen moeten een duidelijke verankering hebben op tenminste drie punten.
- De doelen moeten voldoen aan de norm NEN-EN 748.

4 tegen 4 / 2 tegen 2
- De binnenwerkse maten van het voetbaldoel zijn 3,00 x 1,00 m.
- Doelpalen en -lat behoren dezelfde breedte te hebben en wel tussen 6 en 8 cm.
- De doelpalen en -lat moeten helder wit zijn, dan wel een aluminiumkleur hebben.
- Bij dit type doeltjes is normaliter verankering niet nodig, mits voorzien van voldoende steunvlak.

Afwijkende kleuren
Aluminiumkleurige doelen zijn niet geoorloofd bij het 11 tegen 11-voetbal. Het is evenmin toegestaan de onderzijde van de palen van een andere kleur verf te voorzien. Kleine deuken in een doelpaal zijn niet direct bezwaarlijk, mits geen scherpe randen of open kanten zijn ontstaan.

Deuken
Bij deuken dieper dan 2 cm. of openingen in de doelpaal is vervanging verplicht.

Open nethaken
In de Europese norm NEN-EN 748 staat aangegeven dat open nethaken geen aanbeveling verdienen. Dit vanwege het risico dat er kleding of lichaamsdelen achter kunnen blijven haken. De KNVB onderschrijft deze norm.

ADVIES

Zogenaamde P-doelen of doelen met een andere vorm van netbevestiging, zoals spanstangen, zijn toegestaan mits deze blijvend in het lood zijn gesteld. P-doelen hebben als voordeel dat de vereniging er gemakkelijker kan maaien wanneer het net is opgeklapt. Een nadeel is dat P-doelen vaak achteroverhangen en uit het lood komen te staan. Een voldoende diepe bodemverankering is dus belangrijk. Een zwak punt blijkt nogal eens de hoekconstructie te zijn. Gelaste hoekconstructies bieden doorgaans meer stevigheid.

Doelhoogte
Het is verstandig om de doelhoogte instelbaar te laten zijn. Gebleken is dat het 'uitvullen' van de doelgebieden tot ophoging leidt, zodat de doelhoogte na enige tijd niet meer correct is. In de Spelregels staan geen toleranties ten aanzien van deze hoogte aangegeven. De KNVB gaat ervan uit dat de vereniging de doelhoogte in ieder geval aan het begin van het seizoen opmeet en zo nodig aanpast.

Verbindingen
Hoekverbindingen moeten zodanig zijn geconstrueerd dat doelpaal en doellat één geheel vormen, zonder scherpe uitsteeksels. Bouten, moeren, nethaken en verstevigingstukken moeten zo nodig worden weggewerkt. Breng ondersteunende beugels zodanig aan, dat deze niet leiden tot verandering van het doelvlak en dat de bal daardoorheen niet het doel weer kan verlaten. De kokers waarin de doelen staan, moeten voldoende diep zijn en mogen niet boven het maaiveld uitsteken.

Verplaatsbare doelen
De Spelregels sluiten het gebruik van verplaatsbare doelen niet uit. De International Board geeft wel aan dat deze doelen deugdelijk in de grond moeten worden verankerd. De KNVB heeft echter besloten deze regel niet over te nemen en het gebruik van verplaatsbare doelen in beginsel te verbieden voor het 11 tegen 11-voetbal. Voor een aantal gebruikssituaties geldt een uitzondering:

Tijdelijk gebruik
In bepaalde, tijdelijke situaties, zoals bij renovatie van een veld, kan het gedurende korte tijd nodig zijn gebruik te maken van verplaatsbare doelen. Verankering of verzwaring is in dit soort situaties altijd verplicht.

Verankering verplaatsbare doelen
Breng bij gebruik van verplaatsbare doelen een verankering aan op tenminste twee punten; het best aan de buitenzijde van het grondvlak. De scheidsrechter of spelleider moet toezien op een deugdelijk aangebrachte verankering die geen gevaar oplevert. Er zijn ook doelen waarvan het bodemraam te verzwaren is met vaste of afneembare gewichten. Dit is een goed alternatief, mits de vereniging de verzwaring consequent aanbrengt en erop toeziet dat het verzwaarde deel op de grond ligt.

Verplaatsen
Maak verplaatsbare doelen die niet in gebruik zijn, buiten de uitlopen met een ketting en stevig slot vast aan elkaar, aan de omrastering of aan een gebouw. Zo kan niemand deze zonder toezicht verplaatsen of als speeltoestel gebruiken. Volg eenzelfde handelswijze bij verplaatsbare doelen van de trainingsvelden. Nog een advies: verplaats de doelen in plaats van te slepen. Dit kan het best onder toezicht en met minimaal vier personen. Verslepen tast namelijk vaak de hoekverbinding aan. Het gebruik van verplaatsbare doelen met gelaste hoekverbindingen verdient dan ook de voorkeur.

Voor het verplaatsen zijn ook speciale karretjes verkrijgbaar. Let er bij aankoop op dat de doelen voldoende grondvlak hebben in relatie tot het opstaande doelvlak. De NEN-EN norm beveelt 2,00 m. aan. Verplaatsbare doelen dienen op een voldoende vlakke en stabiele ondergrond te worden geplaatst. Het gebruik van verplaatsbare (pupillen)doelen met scharnierende zijsteunen, is verboden.

Inklapbare doelen
Een bijzondere variant van verplaatsbare doelen, zijn de inklapbare doelen. Het doelframe is voorzien van een (dubbel) scharnierende constructie, die het mogelijk maakt het doel in zijn geheel tegen de afrastering te schuiven en zo de uitloop vrij van obstakels te houden. Dit type doelen is veel in gebruik bij kunstgrasvelden, omdat het hierop lastig is de verplaatsbare doelen goed te verankeren. Een nadeel bij de inklapbare doelen is dat deze altijd op dezelfde positie staan, wardoor de natuurgras-/kunstgrasmat op deze plek (doelgebied) harder slijt.

Let op:

Bij gebruik
- het doel(frame) op de juiste plaats op de doellijn is te plaatsen, met de achterzijde gelijk aan de buitenkant van de doellijn;
- tijdens het spel het doel op zijn plaats blijft staan en niet te verschuiven is bij aanraking;
- ondersteunende beugels zodanig zijn aangebracht dat deze niet tot verandering van het doelvlak leiden en de bal daar doorheen niet het doel weer kan verlaten;
- de constructie niet kan leiden tot verandering of beschadiging van het speelveld en de uitloop;
- het doel is voorzien van een doelnet waarbij de keeper voldoende ruimte krijgt;
- doelpalen en –lat een witte of aluminium kleur hebben.

Na gebruik
- de constructie met de rug tegen de afrastering of ballenvanger wordt geplaatst;
- in ingeklapte toestand de afstand tussen de voorzijde van de constructie en de zijlijn tenminste 3,50 m. bedraagt.

Constructie en veiligheid
- De totale constructie moet voldoende sterk en stijf zijn, zodat bij herhaald gebruik de functie gehandhaafd blijft.
- In uitgeklapte toestand moet de constructie zodanig geborgd zijn dat het doel op zijn reglementaire plaats blijft staan.
- In ingeklapte respectievelijk uitgeklapte toestand dient de constructie zodanig geborgd te zijn dat het doel niet spontaan kan uitklappen, inklappen of omvallen.
- De borging moet niet gemakkelijk ongedaan te maken zijn.
- De afstand tot de doellijn moet instelbaar zijn.
- Het doelframe en de overige constructie mogen geen scherpe of uitstekende delen bezitten.
- Slijp uitstekende bouten af of scherm deze af met kunststof doppen. Rond randen af, zorg dat nethaken niet buiten de palen uitsteken (ingebouwde nethaken hebben de voorkeur).
- Hou rekening met ongewenst gebruik, bijvoorbeeld als klimrek. ◆

DOELNETTEN

Hoe horen doelnetten te zijn bevestigd, welke afmetingen gelden er voor de mazen en welke andere normen en aanbevelingen op dit gebied zijn voor de vereniging goed om te weten?

NORMEN

- Het gebruik van doelnetten is verplicht.
- Doelnetten moeten op doelmatige wijze aan de doellat, de doelpalen en bodem zijn bevestigd.
- Doelnetten moeten zodanig worden ondersteund dat ze de doelverdediger niet hinderen.
- Het is verboden in de doelnetten reclame-uitingen, namen, emblemen of (club)logo's aan te brengen.
- Het is verboden in doelen en -netten camera's, microfoons, enzovoort aan te brengen.
- Per veld moeten doelnetten dezelfde kleur(en) hebben.
- De doelnetten moeten voldoen aan norm NEN-EN 748.

Bevestiging
De maaswijdte is maximaal 12 cm. Zie NEN-EN 748. Voor speciale situaties zijn fijnmazige netten met een wijdte van 4 à 5 cm. geoorloofd.

De doelnetten moeten dusdanig aan doelpalen en -lat vastzitten dat door de opening tussen net en paal/lat geen bal meer kan. Bij gebruik van nethaken mag de onderlinge afstand maximaal 25 cm. zijn. Andere bevestigingsconstructies zijn toegestaan, mits deze tot hetzelfde resultaat leiden. Doelnetbevestigingsconstructies mogen niet leiden tot scherpe of uitstekende delen. Om deze reden zijn open nethaken niet toegestaan.

Netsteunen
Doelnetbeugels moeten op 2,44 m. hoogte aan de doelpalen worden bevestigd. Het materiaal van de beugels moet voldoende stijf zijn om doorhangen te voorkomen. De netten moeten ook voldoende ruim zijn, zodat het niet te strak zal worden gespannen.

De vrije ruimte die de doelverdediger tot zijn/haar beschikking moet hebben, is op het grondvlak minimaal 1,50 m. en op doellathoogte minimaal 0,80 m. (NEN-EN 748). Bij P-doelen is het verplicht erop toe te zien dat het doelnet niet doorhangt en zo de keeper niet hindert. Bevestig indien nodig een kabel/ touw tussen de netsteunen. Om het naar binnen buigen van netsteunen te voorkomen, is eveneens een horizontale steun tussen doellat en netsteunen soms wenselijk.

ADVIES

Witte doelnetten van stevig nylon hebben, vanwege betere contrastwerking, de voorkeur. Gekleurde netten zijn prima, mits per veld de doelnetten dezelfde kleur(en) hebben. De maaswijdte moet zodanig zijn dat een bal het doel niet via het net kan verlaten, of via het zijnet in het doel kan komen.

Bevestiging
Doelnetten kunnen op meerdere manieren aan de grond worden bevestigd: via losse pennen, via latten met pennen of via opklapbare doelnetbeugels. De laatste zijn uit oogpunt van onderhoud de beste keus. De losse pennen, of latten met pennen, zijn bij kunstgrasvelden minder aanbevelenswaardig, in verband met beschadigingen en het mogelijk komen te vervallen van garanties. Het gebruik van (opklapbare) doelnetbeugels mag niet leiden tot een gewijzigd doelvlak of tot gevaarlijke situaties door uitstekende delen van het bevestigingsmateriaal. ◆

HOEKVLAGGENSTOK EN HOEKVLAGGEN

In alle vier de hoeken van het veld hoort een hoekvlag te staan. Maar hoe hoog, op welke wijze moet deze worden geplaatst, in welke kleur, en wat mag verder wel en/of is beter van niet?

NORMEN

- Op elke hoek van het speelveld moet een hoekvlaggenstok met vlag staan.
- Elke stok moeten tenminste 1,50 m. en maximaal 2,00 m. boven de grond uitsteken en mag aan de bovenkant niet in een punt eindigen.
- Op hoekvlaggen en hoekvlaggenstokken mogen geen reclame-uitingen, emblemen of (club)logo's staan.
- De vlag moet een opvallende, heldere kleur hebben. Bij voorkeur helder rood, oranje of geel.

Materiaal

De hoekvlaggenstok moet zodanig in de grond zijn geplaatst dat deze bij aanraking omvalt of meegeeft. Van belang is dat hoekvlaggenstokken niet breken.

Advies

Hoekvlaggenstokken zijn bij voorkeur gemaakt van hout of glasfiber en hebben een diam. van 3 à 5 cm. Het gebruik van pvc waterleidingpijp of ander hard plastic wordt ontraden vanwege het ontstaan van scherpe punten bij breken. Schuif de hoekvlag bij voorkeur over de hoekvlaggenstok, in plaats van deze met haakjes of oogjes hieraan te bevestigen.
De aanbevolen afmetingen van de hoekvlag zijn 60 x 40 cm. ◆

DUG-OUTS / ZITRUIMTE

Er zijn meerdere mogelijkheden voor/bij het plaatsen van de dug-outs. Er zijn op het gebied van onder andere afmetingen, aantal personen en situering duidelijke normen en richtlijnen.

NORMEN

11 tegen 11

- Bij het speelveld waarop de standaardelftallen standaard hun wedstrijden spelen – over het algemeen dus het hoofdveld – moeten twee gescheiden dug-outs aanwezig zijn.
- De dug-outs moeten op minimaal 3 m. uit de zijlijn staan (met het meest uitstekende gedeelte, over het algemeen het dak). Beiden aan dezelfde lange zijde.
- De onderlinge afstand (tussen dug-out/zitruimte) moet minimaal 10 m. en maximaal 40 m. zijn.
- Het aantal zitplaatsen is gebonden aan de betreffende competitieregels.
- De maximale breedte van de dug-out/zitruimte is 10 m.
- Er mogen geen personen op de dug-outs plaatsnemen.

Personen

De Spelregels geven geen directe informatie over de verplichte aanwezigheid van dug-outs. Het hoofdstuk Instructiezone maakt alleen melding van het 'hebben van een aantal zitplaatsen binnen de instructiezone' ten behoeve van wisselspelers, coaches en begeleiders. Voor de Nederlandse situatie stelt de KNVB aanvullende regels. De aanwezigheid van twee gescheiden dug-outs, daar waar standaardelftallen standaard hun wedstrijden spelen, is zoals gezegd verplicht.

De afmetingen hangen mede af van het ambitieniveau van de vereniging. Het aantal personen dat binnen de speelveldafzetting zitting mag nemen, is exact

omschreven: maximaal veertien (zie Bewaarnummer: besluit Ordemaatregelen AV). Het betreft de oefenmeester, manager, verzorger, clubarts, een verantwoordelijk bestuurslid en pupil van de week, evenals de wisselspelers, met een maximum van het genoemde aantal van veertien. Het is niet verplicht om alle veertien zitplaatsen in een dug-out onder te brengen, als het maar binnen de instructiezone is. De assistent-scheidsrechter controleert het aantal personen op deze plaats en behoort ongewenste personen te laten verwijderen.

Bij internationale competities mogen meerdere personen binnen de instructiezone plaatsnemen. De wedstrijdregels bepalen het precieze aantal. De breedte van de dug-outs/ zitruimte respectievelijk de instructiezone, moet hierop zijn afgestemd. Het is niet toegestaan om toeschouwers en pers binnen de speelveldafzetting zitplaatsen aan te bieden.

Plateau

De vereniging mag aan de veldzijde van een dug-out een verharding aanbrengen tot maximaal 0,50 m., inclusief opsluitband, gemeten vanuit de voorkant en zijkant. De aansluiting van de verharding naar natuurgras of kunstgras moet drempelvrij zijn en mag geen gevaar opleveren voor de spelers.

De vereniging mag, aan één zijde van de dug-out, een extra plateau aanbrengen om extra stoelen op te plaatsen voor de coaches die liever buiten de dug-out zitten. Het maximum aantal zitplaatsen per team blijft ook dan staan op veertien. De verharding van het plateau moet drempelvrij aansluiten bij de verharding rond de dug-out en de uitloop. Een andere eis is dat in de dug-outs geen (breekbaar) glas wordt verwerkt. Dug-outs dienen bovendien voldoende verankerd te zijn in de bodem.

ADVIES

Het verdient aanbeveling om per zitplaats een breedte van ongeveer 0,50 à 0,60 m. aan te houden. In het amateurvoetbal heeft een dug-out een functionele breedte van 6 tot 8 m.. De binnenwerkse hoogte bedraagt tenminste 1,75 m.. Voor een vrije stahoogte is meestal 2 m. nodig. De diepte van een dug-out is maximaal 1 m., voor de bankhoogte kan de vereniging 0,50 m. aanhouden. Als zitplaatsen kunnen banken of speciale kuipjes dienen.

De constructie mag noch voor spelers in het veld noch voor de inzittenden gevaar opleveren. Rond hoeken af of voorzie deze van zachte materialen. Het is verstandig om speciale aandacht te besteden aan de ondersteuning van de dakconstructie en de bevestiging aan de onderbouw.

Regenwater

Breng dug-outs aan op het maaiveld of verdiept – maximaal 0,50 m.. Voordeel van een verdiepte uitvoering is een beter zicht voor de toeschouwers. Voorkom bij deze dug-outs overigens dat er vanaf het veld water in kan lopen. Tip: maak in de bodemplaat een waterafvoer en een aansluiting op de drainage. Nadeel van verdiepte dug-outs is een minder goed zicht voor de inzittenden, waardoor de trainers vaak ernaast gaan zitten of staan. Om de zichthinder voor toeschouwers te beperken, zijn ook doorzichtige materialen in de kapconstructie een oplossing. Deze moeten vandaalbestendig zijn en niet kunnen breken. Denk aan hard glas, polycarbonaatplaat of bijvoorbeeld lexaan.

Plaats de dug-outs bij voorkeur aan de west- of zuidwestzijde. Dit in verband met inwaaien en inregenen. Verder moet de constructie voldoen aan de gemeentelijke bouwvoorschriften. Sommige gemeenten eisen een bouwvergunning, in andere gemeenten volstaat alleen een melding.

Dug-out vierde official
In het betaalde voetbal is het gebruikelijk om ook een voorziening aan te brengen voor de vierde official, zodat deze droog kan zitten. Meestal is dit in de vorm van een tweepersoons dug-out. Plaats deze ter hoogte van de middenlijn, bij voorkeur direct naast de spelerstoegang tot het veld. Voor de uitvoering gelden verder dezelfde regels als voor de 'gewone' dug-outs.

Ook in het amateurvoetbal is een dug-out voor de vierde official / wisselfunctionaris mogelijk. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:
- De dug-out is maximaal 2 m. breed.
- De dug-out moet zijn geplaatst ter hoogte van de middenlijn, aan dezelfde zijde als de overige dug-outs.
- De voorkant van de dug-out moet op één lijn worden geplaatst met de overige dug-outs. ◆

INSTRUCTIEZONE

De instructiezone is het gebied waarbinnen de trainer-coach aanwijzingen mag geven, ook wel 'coachvak' of 'technische zone' genoemd. De instructiezone moet voldoende zitplaatsen voor genoemde personen bevatten. Banken, stoelen en dug-outs zijn onderdeel van deze zone.

NORMEN

- In het amateurvoetbal is op (kunst)grasvelden waar standaardelftallen (mannen senioren) hun competitie- en bekerwedstrijden spelen, een instructiezone verplicht. Hetzelfde geldt voor het (kunst)grasveld waarnaar een standaardelftal mogelijk moet uitwijken.
- De breedte van de instructiezone hangt af van de ruimte die nodig is om het aantal toegelaten zitplaatsen aan te brengen, plus aan weerszijden 1 m., met een maximale breedte van 12 m.
- Een lijn op 1 m. evenwijdig aan de zijlijn begrenst de voorzijde van de instructiezone.
- Buiten de veldspelers moeten alle tot het speelveld toegelaten personen plaatsnemen binnen de instructiezone.

Lijnen
De lijnen worden aangebracht met kalk of lijnverf.
Op kunstgras is sprake van een vaste lijn.

De lijn die de instructiezone aanduidt, mag zowel doorgetrokken als onderbroken zijn. In de hier bijgevoegde schets staat de plaats van de instructiezone en dug-outs weergegeven, ten opzichte van de zijlijn en de speelveldafzetting zoals van toepassing in het amateurvoetbal. ◆

FOTOGRAFENLIJN

In welk opzicht moet of kan de vereniging rekening houden met de plaats voor fotografen?

NORMEN

- Persfotografen mogen zich bevinden binnen een daartoe aangegeven vak binnen de afrastering.

In de Spelregels staat niets aangegeven over de aanwezigheid van fotografen binnen het speelveld. In het internationale voetbal mogen fotografen en cameramensen plaatsnemen achter de reclameborden. Het besluit Ordemaatregelen vermeldt dat persfotografen zich binnen de afrastering mogen begeven, maar alleen aan weerszijden van de doelen op tenminste 3,50 m. afstand van de doellijn, buiten de 5,5 m.–zone. Als deze ruimte niet aanwezig is, is het fotografen toegestaan tegen de reclameborden/afrastering langs de zijlijn plaats te nemen, ter hoogte van de zestienm.lijn op de helft waar geen assistent–scheidsrechter loopt. Aanwezige persfotografen moeten zo dicht mogelijk tegen de reclameborden of afrastering zitten/staan. Het is niet de bedoeling dat niet–persfotografen (schrijvende pers) zich binnen de afrastering ophouden. ◆

SPELERSPAD

Om een efficiënt en veilig spelerspad in te richten, kan de vereniging haar voordeel doen met onderstaande normen en adviezen.

NORMEN

- Tussen de ingang van het hoofdveld en de uitgang van de kleedkamers moet een voldoende breed (minimaal 2 m.) spelerspad aanwezig zijn, dat behoorlijk is afgezet en indien nodig kan worden afgezet.
- Het spelerspad moet de kortst mogelijke afstand zijn tussen speelveld en kleedgelegenheid.

Afschermen

Op grond van het Reglement Wedstrijden Amateurveldvoetbal heeft het bestuur amateurvoetbal regels opgesteld met betrekking tot orde en veiligheid bij wedstrijden. Deze zijn vastgelegd in het besluit Ordemaatregelen. Naast organisatorische maatregelen behoort een club zo nodig fysieke maatregelen te treffen. Denk hierbij aan het afschermen van het pad tussen speelveld en kleedlokalen met scheiding- of dranghekken. Het bestuur kan in voorkomende gevallen een vereniging verplichten tot het afzetten van het spelerspad.

ADVIES

Houd bij het ontwerpen van een sportpark de afstand van de kleedgelegenheid tot de speelvelden zo kort mogelijk. Voor het hoofdveld is een maximale afstand van 50 m. en voor de overige velden maximaal 150 m. aan te bevelen. Bij topamateuraccommodaties (topklasse, hoofdklasse en eerste klasse) is dit 10 m. Voor wat betreft het hoofdveld verdient situering van de kleedgelegenheid direct nabij het hoofdveld de voorkeur.

Tribune
Als er een tribune aanwezig is, adviseert de bond om de kleedkamers onder of achter de tribune te plaatsen en de toegang tot het hoofdveld via een doorgang in/onder de tribune te maken. Dit leidt tot de kortst mogelijke afstand naar het speelveld. Het spelerspad tussen hoofdveld en kleedgelegenheid dient ook hier rechtstreeks en zo kort mogelijk te zijn. Het is niet noodzakelijk dat de toegang tot het speelveld via het midden verloopt. Verder geldt: tref op de plaatsen waar publiekspaden worden gekruist, voorzieningen om het spelerspad in voorkomende gevallen te kunnen afschermen. ◆

BALLENVANGERS

Ballenvangers zijn in feite een standaard onderdeel van de inrichting van een speelveld. Op welke plaats(en) horen en kunnen deze het beste (te) staan, in welke vorm en waarom?

NORMEN

- Ballenvangers moeten zich bevinden op tenminste 4 m. uit de grenslijnen van het speelveld.

ADVIES

Beschouw ballenvangers als standaard onderdeel van de inrichting van een speelveld en plaats deze achter alle doelen. Niet alleen biedt dit de gelegenheid de bal snel weer in het spel te brengen, maar bovendien beperkt dit onveilige situaties voor de aanwezigen binnen en buiten het speelveld.

Bij velden die haaks op elkaar liggen of in elkaars verlengde, kunnen gevaarlijke situaties ontstaan als de bal onverwacht in het andere veld terechtkomt. Tip: plaats in een dergelijke situatie ballenvangers over de gehele breedte van het veld.

Er zijn nog meer situaties mogelijk waarbij het, vanuit oogpunt van algemene veiligheid, verstandig is ballenvangers of verhoogde hekwerken toe te passen. Denk hierbij aan:

- verkeersveiligheid op omgevende wegen/straten/afritten;
- bescherming van particuliere eigendommen (woningen, tuinen);
- bescherming van (openbare) parkeerterreinen (ook in de straat).

Verharding
Neem ballenvangers bij voorkeur op in de speelveldafzetting, waarbij de leunbuis van de afzetting doorloopt, zodat ook daar reclameborden kunnen hangen. Om redenen van onderhoud kan de vereniging de ballenvangers ook plaatsen op de grens van de beplanting of publieksstrook. Het beste is om onder een ballenvanger een smalle strook verharding aan te brengen, om 'bijmaaien' sterk te vereenvoudigen en beschadiging door maaimachines te beperken.

Uit praktische overwegingen gelden voor standaard ballenvangers de minimumafmetingen van 5 m. hoogte en 25 m. breedte. Pas de precieze hoogte en breedte aan de te beveiligen situatie aan. Het kan praktisch zijn om extra ballenvangers aan te brengen op andere plaatsen langs het veld. Vooral op trainingsvelden, waar het spel zich vaak in de breedte afspeelt, zijn ballenvangers aan de lange zijden zeer functioneel. Het bevordert onder meer spreiding van het gebruik.

Geheel rondom?
Uit motieven van veiligheid komt het voor dat een voetbalveld rondom van ballenvangers wordt voorzien. De KNVB is geen voorstander van een dergelijke oplossing waarbij de toeschouwers achter de ballenvangers moeten plaatsnemen. Als bij een hoofdveld de omgeving moet worden afgeschermd, plaats deze voorzieningen dan achter de publiekstrook of beplantingen.

Uitvoering
In de meeste gevallen volstaat een nylonnet dat de grond raakt. Nylon is echter kwetsbaar voor beschadiging en vernieling. Daar waar veel mensen staan of lopen, of de ballenvanger veel dienst doet, is het praktisch om het onderste deel te voorzien van een staalmat of harmonicagaas. Voorzie op zeer kwetsbare plaatsen ook het bovenste gedeelte van dit gaas.

Een moderne uitvoering van een versterkte ballenvanger is er één met lichte staalnetten, vooral geschikt voor bij trainings- en kunstgrasvelden. Voorzie bij kunstgrasvelden de afzetting het liefst van een staalmat, zodat deze tevens als lage ballenvanger kan fungeren. Ballen zullen zo minder vaak het veld verlaten, hetgeen bovendien vervuiling tegengaat.

Voor het plaatsen van ballenvangers is doorgaans toestemming van de gemeente nodig. ◆

RECLAMEBORDEN

Reclameborden 'horen' bij een voetbalveld. Hier leest u welke aandachtspunten de vereniging bij het plaatsen hiervan moet hebben, uit oogpunt van onder meer wetgeving en veiligheid.

NORMEN

- Plaats reclameborden op tenminste 4 m. uit de grenslijnen.

Van toepassing is de Nederlandse Reclame Code (zie www.reclamecode.nl). Elke reclame-uiting behoort in overeenstemming te zijn met de wet, de waarheid, de goede smaak en het fatsoen, en tevens naar vorm en inhoud niet strijdig te zijn met het algemeen belang, de openbare orde of goede zeden. Reclame mag niet nodeloos kwetsend zijn noch een bedreiging vormen voor de geestelijke of lichamelijke volksgezondheid. Zo is het maken van reclame voor tabaksproducten en alcoholhoudende dranken verboden (Reclamecode voor Alcoholhoudende dranken en Tabakswet).

Bij televisieopnamen gelden voor wat betreft de hoeveelheid reclame-uitingen de voorschriften van het Commissariaat voor de Media.

ADVIES

Uit oogpunt van onderhoud is het gewenst reclameborden niet te laten doorlopen tot aan de grond. Opspattend water vervuilt de borden en het vocht bevordert het rottingsproces (afhankelijk van het materiaal). Bovendien is het lastig (bij) maaien en kunnen de borden hierdoor beschadigd raken. Daarom: verhard de strook grond onder de reclameborden door aan binnen- en buitenkant een rij tegels aan te brengen. Hierdoor is handmatig (bij)maaien veelal overbodig, evenals voor een groot deel het kantensteken.

Vocht
De verharding moet gelijklopen met het maaiveld. Advies: hou bij gras onder de reclameborden een vrije hoogte aan van circa 20 cm. Met een verharding onder de borden volstaat 10 à 15 cm. Gebruik stevige en vochtbestendige materialen. Voorheen werd veelal watervast multiplex of betonplex toegepast, tegenwoordig vrijwel uitsluitend kunststofplaten (Trespa) of lichte, roestvrije metaalplaten. Om bij hout inwateren en beschadiging te voorkomen, kunt u de bovenzijde afschermen met een metalen U-profiel.

Reclameborden mogen geen scherpe of uitstekende delen hebben waaraan toeschouwers of spelers zich kunnen verwonden. Houd verder bij elektronische en digitale reclameborden rekening met de afmetingen van de apparatuur, die al gauw circa 35 cm. diep kan zijn. Voor het aanbrengen van reclameborden is mogelijk toestemming van de gemeente nodig, die eisen kan stellen aan de uitvoering en de reclame-uitingen. ◆

WEDSTRIJDKLOK EN SCOREBORD

Er zijn nauwelijks reglementaire voorschriften met betrekking tot het plaatsen van een wedstrijdklok of scorebord, een paar regels uitgezonderd.

NORMEN

- Plaats een wedstrijdklok of scorebord op tenminste 4 m. uit de grenslijnen.

ADVIES

Er zijn bijna geen reglementaire voorschriften met betrekking tot het plaatsen van een wedstrijdklok of scorebord. Deze instrumenten vormen een soort service aan het publiek en niet de officiële tijdsregistratie. De scheidsrechter hanteert hiervoor zijn/haar eigen klok en speeltijden.

Stoppen en starten
Denk bij het plaatsen van een wedstrijdklok en/of scorebord wel aan deze regels:

- De tijd moet automatisch stoppen na 45 minuten en na 90 minuten.
- De klok moet bij aanvang van de tweede helft opnieuw kunnen starten.
- De tijd die de scheidsrechter bijtrekt, mag niet zichtbaar zijn. ◆

TRIBUNE

Waar *mag* een tribune komen te staan, maar ook: waar kan deze voor het welbevinden van de toeschouwers het beste staan? Er is een aantal aspecten om terdege in ogenschouw te nemen.

NORMEN

- De afstand van de voorzijde van een tribune tot de grenslijnen van het speelveld is minimaal 4 m.
- Het publiek mag vanaf de tribune niet rechtstreeks het speelveld – inclusief de uitloopruimte –kunnen betreden. Voorgaande geldt bij velden met een reglementair verplichte speelveldafzetting.

ADVIES

Wind en regen komen in Nederland overwegend uit zuidwestelijke tot noordwestelijke hoek. Het is hierom een goed idee om de (hoofd)tribune aan deze zijde van het veld te plaatsen. Help inregenen ook te beperken door de kap van de tribune uit te laten steken, enkele m.s over de eerste rij.

Bepaal vóór het bouwen of toeschouwers voor de tribune langs moeten kunnen lopen. Is dit niet het geval, dan kan de tribune direct aan de veldafrastering en op het maaiveld komen te staan. Breng tussen speelveld en tribune een borstwering of stevig hekwerk aan, en laat de toeschouwers de tribune verlaten aan de zij- of achterkant. Het is vrij gebruikelijk om voor de eerste zitrij een looppad of bordes aan te brengen. In zo'n geval is een verhoogde opstelling niet per se noodzakelijk.

Zichthinder en afmetingen
Als toeschouwers wel voor de tribune langs moeten kunnen lopen, is het verstandig een afstand (pad) van minimaal 3 m. tot de veldafrastering aan te houden. Om zichthinder te voorkomen, kunt u kiezen voor een verhoogde opstelling. Het publiek verlaat de tribune meestal aan de zijkant. Mogelijk bijkomstig voordeel is de optie om een relatief goedkope bergruimte onder de tribune te realiseren.

De zogenaamde aantrede van een tribune is 0,80 m.; de optrede is 0,40 m.. Een hierop aansluitende trap heeft een op- en aantrede van respectievelijk 0,20 m. en 0,40 m.. De helling mag maximaal 40 graden zijn. Binnen 7,00 m. van elke zitplaats moet zich een ontruimingsroute bevinden. De minimale vrije doorgangsbreedte is 1,10 m.. Verder behoren trappen aan te sluiten op een bordes/tussenplateau. Bij lange trappen is zijwaartse steun verplicht.

Dug-outs
Bij een lage uitvoering belemmeren dug-outs vaak het zicht. Een mogelijkheid is om de dug-outs naast de tribunes te plaatsen of te kiezen voor een verdiepte uitvoering. Bij een verhoogde tribune kunnen dug-outs in de tribune worden geïntegreerd. Uit oogpunt van beveiliging van spelers en scheidsrechters zijn geïntegreerde kleedkamers en een doorgang door de tribune, ideaal.

Hou bij het plaatsen van een tribune bij voorkeur rekening met enige schaduwwerking bij laagstaande zon. Dit deel van het terrein met schaduw kan minder snel drogen en bij rijp en vorst hardnekkiger zijn. Ook kan zich enige algenvorming (groene aanslag) voordoen. Het effect is sterker naarmate de tribune hoger en breder is, dichter op het veld staat en/of de overkapping meer oversteekt.

Recht van opstal
Het is eveneens zinvol rekening te houden met eventueel aanwezige, of te zijner tijd te plaatsen, verlichting. Het kan gewenst zijn, of zelfs noodzakelijk, om de lichtmasten achter de tribune te plaatsen. Pas in dat geval de lengte van de mast(en) aan, om de invalshoek van het licht niet te groot te maken, aangezien hierdoor lichthinder kan ontstaan.

Voor het plaatsen van een tribune is een bouwvergunning nodig. Mogelijk stelt de gemeente aanvullende eisen. Vestig, om de eigendomssituatie goed te regelen, minimaal een recht van opstal, of verkrijg de grond in eigendom. ◆

BEREGENINGSINSTALLATIE IN SPEELVELD

Er zijn verschillende systemen mogelijk bij het aanleggen van een beregeningsinstallatie. De mogelijkheden en onder meer soms onverwachte aandachtspunten op een rij.

NORMEN

- In het speelveld, waartoe ook de uitloop behoort, mogen geen obstakels zijn of komen die gevaar kunnen opleveren voor de gebruikers.

In beginsel bestaat bezwaar tegen het aanbrengen van spelvreemde elementen in/op een gras- of kunstgrasveld. Al is de kans misschien relatief klein dat bij aanraking een blessure ontstaat, een sporter verwacht niet dergelijke zaken aan te treffen. Onder bepaalde voorwaarden staat de KNVB wél toe spelvreemde voorzieningen aan te brengen, zoals bijvoorbeeld sproeipunten van een automatische beregeningsinstallatie. De bond hecht in dit verband waarde aan kwalitatief beter onderhoud. Bij kunstgrasvelden zijn per definitie géén ingebouwde sproeipunten binnen de speelveldlijnen toegestaan. Dat is ook niet nodig, omdat hier andere typen sproeiers – met een groter sproeibereik – te monteren zijn in de uitlopen van het veld.

Ingebouwde beregeningsinstallatie
Bij een grasveld staat de KNVB het aanbrengen van ondergrondse sproeiers toe, ten behoeve van een geautomatiseerde beregeningsinstallatie. Hiervoor gelden wel de onderstaande voorwaarden.

- Het aantal sproeikoppen binnen de speellijnen moet minimaal zijn.
- Geen sproeipunten op kritische plaatsen zoals doelmond, doelgebied, penaltystip, hoekschoppunt, middenstip en/of bijvoorbeeld in de belijning.

- Geen sproeikoppen die boven het speeloppervlak uitsteken. Deze koppen mogen evenmin te diep zijn afgesteld, om putjes te voorkomen. Bij zogenaamde nazakking, uitspoeling of uitspelen van de grasmat dient de vereniging dit direct bij te stellen.
- Dek de sproeikoppen in beginsel af met kunstgras. Dit geldt niet voor kleinere sproeikoppen (tot 7 cm.) die van roestvrijstaal zijn gemaakt en glad zijn afgewerkt.
- Versterk zo nodig de omgeving om uitspoeling te voorkomen.
- De diam. moet zijn afgesteld op maximaal 20 cm. (dit type belijning beperken tot in de uitloop).
- Onmiddellijk herstel van beschadigingen of andere zaken die gevaar kunnen opleveren.

Meer voorwaarden
Bij kunstgrasvelden mag de vereniging automatische beregening aanbrengen in de laatste 0,50 m. van de uitloop, ofwel op 3,50 m. vanaf de zijlijn. Bij een verharding mag de beregening worden afgewerkt met een polyester deksel, zonder uitglijdgevaar. Bij kunstgras in de laatste 0,50 m. van de uitloop moet het deksel zijn voorzien van (op de rest gelijkend) kunstgras.

ADVIES

Er is onderscheid in globaal drie soorten uitvoeringen:

a) systemen met een sproeikopdiameter. tot maximaal 7 cm.;
b) systemen met een grotere sproeikopdiameter, tot 20 cm.;
c) combinatiesystemen van kleine en grotere sproeikoppen.

Toelichting
Breng bij systeem a), afhankelijk van de grootte van het veld en het type sproeiers, vijftien tot 24 sproeikoppen aan verdeeld over drie rijen in het speelveld. De rijen sproeiers werken onafhankelijk van elkaar.

Breng bij systeem b) drie tot vier grote sproeiers aan in het veld, en de andere (sector)sproeiers in de uitlopen. Nadeel van dit systeem, voor de spelers, is de grote omvang van de sproeiers. Bovendien is vaak de waterverdeling niet optimaal.

Breng bij het combinatiesysteem (c) zes tot acht kleine sproeiers aan in het speelveld en een aantal grotere (sector) sproeiers in de uitlopen. Naar dit laatste systeem gaat de voorkeur van de KNVB uit.

Vergunning en heffing
Voor het aanbrengen van een beregeningsinstallatie zal toestemming van de gemeente nodig zijn. Voor het slaan van een bron is veelal een vergunning van de Provincie nodig. Deze kan (beperkende) eisen stellen aan de pompcapaciteit en tevens voorwaarden stellen ter bescherming van andere belangen bij grondwateronttrekking. Voor de onttrekking van grondwater kan een extra aanslag (milieuheffing) worden opgelegd. ◆

WEDSTRIJDVELDVERLICHTING

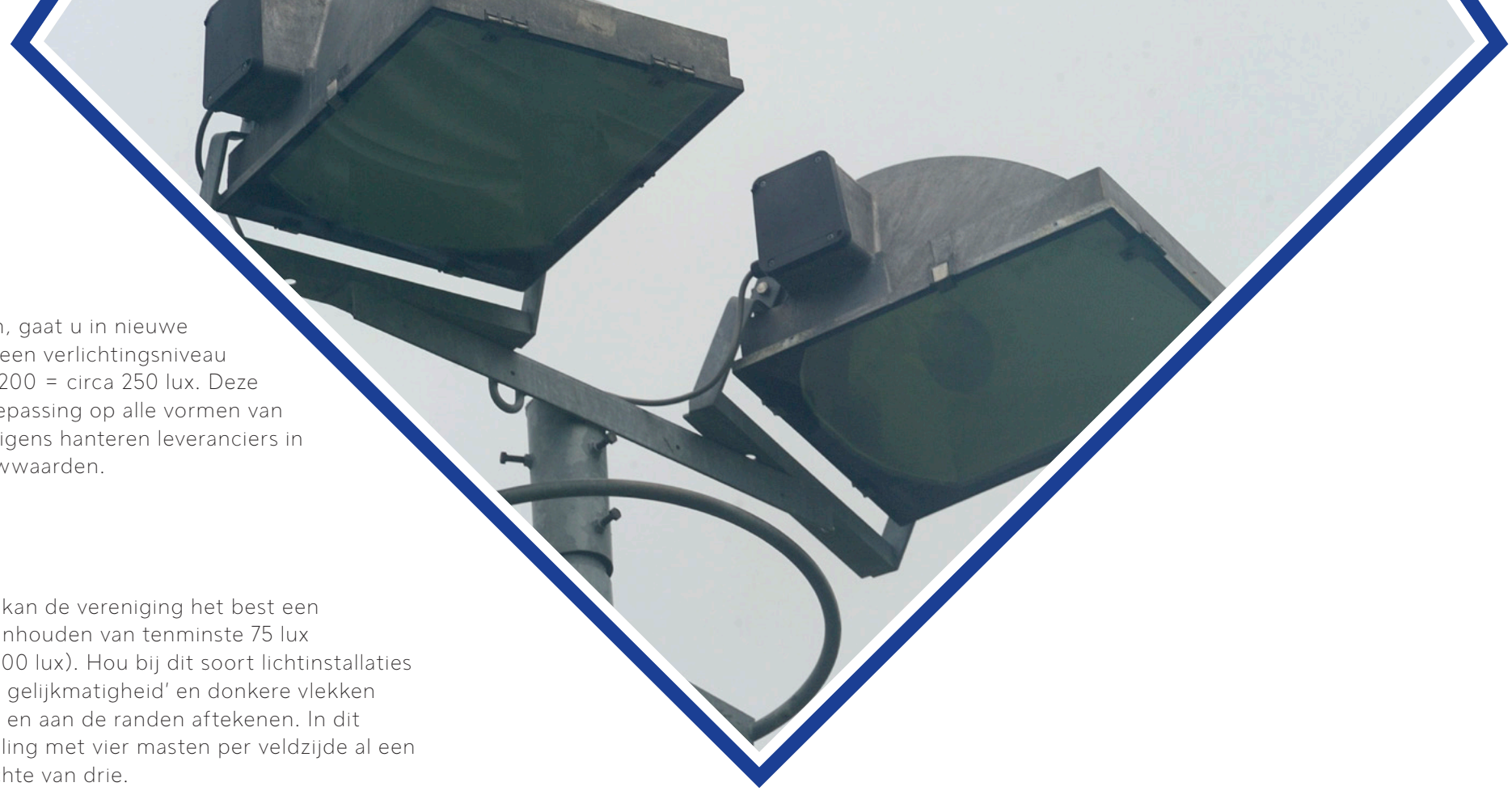
Wat komt er allemaal kijken bij het aanleggen van kunstverlichting? En wat zijn de technische aspecten die nuttig zo niet noodzakelijk zijn om te weten? U leest het hier.

NORMEN

- Bij officiële wedstrijden in het amateurvoetbal dient de gemiddelde horizontale (kunst)verlichtingssterkte in gebruikstoestand tenminste 200 lux te zijn.
- De gelijkmatigheid moet minimaal 0,6 zijn.
- De verblindingswaarde behoort 50 te zijn.
- De kleurweergave moet minimaal 60 Ra zijn.
- De lichtmasten behoren minimaal 4 m. uit de grenslijnen te staan.

Meer info
Lees, voor uitgebreide informatie en de technische eisen, de Aanbevelingen voor Verlichting van sportaccommodaties (versie voetbal) van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV). De vereniging kan deze en andere brochures (niet kosteloos) opvragen bij het secretariaat van de NSVV: Postbus 539, 6710 BM, Ede.
Telefoonnummer: 0318–695394. Zie ook www.nsvv.nl.

Lux en vuistregel
De in de KNVB–reglementen en NSVV–aanbevelingen vermelde lichtwaarde is de verlichtingssterkte die onder alle omstandigheden aanwezig dient te zijn. Dit heet de gebruikswaarde. Om de onvermijdelijke invloeden van veroudering, vervuiling, spanningsverliezen en productiemarges te compenseren, kunt u bij een nieuwe lichtinstallatie uitgaan van een 25 procent hogere lichtopbrengst. Dit is de zogenaamde nieuwwaarde index. Om een verlichtingsniveau van 200 lux (gebruikswaarde)

te kunnen handhaven, gaat u in nieuwe toestand dus uit van een verlichtingsniveau van tenminste 1,25 x 200 = circa 250 lux. Deze (vuist)regel is van toepassing op alle vormen van lichtinstallaties. Overigens hanteren leveranciers in hun offertes de nieuwwaarden.

ADVIES

Voor trainingsvelden kan de vereniging het best een verlichtingssterkte aanhouden van tenminste 75 lux (nieuwwaarde circa 100 lux). Hou bij dit soort lichtinstallaties rekening met 'matige gelijkmatigheid' en donkere vlekken die zich in de hoeken en aan de randen aftekenen. In dit verband is een opstelling met vier masten per veldzijde al een verbetering ten opzichte van drie.

Richtlijnen

Als een 'topwedstrijdverlichting' wenselijk is, bijvoorbeeld op het hoogste amateurvoetbalniveau met grote aantallen toeschouwers en eventueel tv, kan de vereniging het best uitgaan van een lichtinstallatie met een gebruikswaarde van tenminste 300 lux (nieuwwaarde 375 lux). Door verbeterde lampen met een hogere lichtopbrengst en speciale schijnwerpers te gebruiken, kan tegenwoordig met hetzelfde aantal lampen per veld een hogere lichtintensiteit worden gerealiseerd.

Lichthinder

Gebruik, ter voorkoming van lichthinder, schijnwerpers waarbij de instellingshoek ten opzichte van de mast is aangepast. Bij moderne schijnwerpers staat het lichtvenster vrijwel evenwijdig aan het maaiveld. Ook kan een aangepaste (hogere) lichtpunthoogte de lichthinder terugbrengen. Meer informatie over lichthinder? Zie de NSVV–publicatie 'Algemene richtlijnen betreffende lichthinder'.

Voor het plaatsen van lichtmasten is toestemming van de gemeente nodig. Soms is ook een bouwvergunning vereist, waarbinnen de milieuwetgeving aanvullende eisen kan stellen aan de lengte van de masten, evenals aan de tijden van verlichting (zie Wet Milieubeheer). Om de eigendomsverhoudingen goed te regelen, kan het nodig zijn een recht van opstal te vestigen. ◆

HOOGSPANNINGSLIJNEN EN MASTEN VOOR MOBIELE TELEFONIE

Wel of geen voetbalveld onder een hoogspanningsleiding? Feit is dat een dergelijke leiding boven het speeloppervlak meerdere, in elk geval praktische gevolgen met zich meebrengt.

ADVIES

- De KNVB vindt dat onder hoogspanningsleidingen geen sportvelden horen te liggen.

Bij de aanleg van velden of bij de reconstructie van een bestaand sportpark, is het verstandig om de aanwezigheid van bovengrondse hoogspanningsleidingen in ogenschouw te nemen. Alhoewel schadelijke gevolgen voor de gezondheid ten gevolge van de elektromagnetische velden rond de kabels nooit zijn bewezen, acht de overheid het niet gewenst nieuwe huizen en scholen onder
hoogspanningslijnen te bouwen. Dit is bevestigd door een uitspraak van de Raad van State in 2007.

Gezondheid en praktische aspecten
Deze uitspraak betekent niet zonder meer dat blootstelling aan straling het realiseren, verplaatsen of uitbreiden van een sportaccommodatie onmogelijk maakt omdat het de volksgezondheid in het geding zou brengen. Maak als vereniging desondanks bij de planvorming een serieuze afweging of er sprake kan zijn van blootstelling aan schadelijke straling.

Let ook op de volgende praktische aspecten. Zo claimt de netbeheerder van de hoogspanningsleiding vrije toegang tot de grond onder de leiding, in verband met onderhoud. En bij ijzel kunnen brokken ijs naar beneden vallen, al zal onder die omstandigheden al gauw sprake zijn van afgelasting. Verder geldt bij het plaatsen van gebouwen, ballenvangers

en lichtmasten in de nabijheid van hoogspanningslijnen een verplichte minimale afstand. Deze bedraagt al gauw 10 m., afhankelijk van het voltage van de leiding. De beheerder van het leidingnetwerk of de energieleverancier kan u hierover informeren.

Masten voor mobiele telefonie
De KNVB heeft geen specifieke regelgeving over hoe om te gaan met GSM- en UMTS-masten op een sportpark. In beginsel is er geen bezwaar tegen plaatsing, mits de masten te allen tijde meer dan 4 m. uit een speelveld staan. Houd wel rekening met een aantal praktische aspecten:

- Bij GSM-masten behoren veelal ook kasten met apparatuur. Het gaat dus om méér ruimte dan alleen die voor het plaatsen van een simpele mast.
- Zwaar transport en vaak een kraanwagen bij het plaatsen kunnen schade toebrengen aan het veld (diepe sporen) en/of de verharding.
- Er is regelmatig controle en onderhoud nodig, waarvoor de eigenaar van de masten vrije toegang tot het sportpark verlangt. Voor dit doel dienen de masten met de auto bereikbaar te zijn.
- Een combinatie van deze masten met lichtmasten is mogelijk, afhankelijk van de sterkte van de mast en de situering ervan.
- Voor het plaatsen van GSM-masten is een (bouw) vergunning nodig van de gemeente.

Stralingsgevaar?
Uit epidemiologische onderzoeken blijkt vooralsnog onvoldoende dat de aanwezigheid van GSM-masten stralingsgevaar en een verhoogd ziekterisico met zich meebrengt. Rond de masten is wel sprake van een elektromagnetisch veld waarvoor sommige mensen gevoelig kunnen zijn. In de VROM-notitie 'Nuchter omgaan met risico's' uit 2004 staat: "Het recente TNO-onderzoek geeft op dit moment geen aanleiding om aanvullende beperkende maatregelen ten aanzien van de activiteit (het plaatsen en gebruiken van basisstations) te nemen...".
Zie ook Rijksoverheid(.nl) dossier GSM- en UMTS-masten). ◆

SITUERING VELDEN

Op welke plaats een veld kan of zelfs moet liggen, welke factoren allemaal een rol van betekenis (kunnen) spelen bij de aanleg en precieze situering ervan, u leest het hier.

ADVIES

Ten opzichte van zon en wind
Een hoofdveld is het meest gunstig gesitueerd als de lengteas globaal 15 graden ten westen van de noord–zuidlijn ligt. Dit in verband met de lage middagstand van de zon in de wintermaanden. Verder kan het voornemen om een tribune bij een hoofdveld te plaatsen, bij de situering van het veld een belangrijke factor zijn. In Nederland is de overheersende wind- en buienrichting west/zuidwest. Een (hoofd)tribune bevindt zich daarom bij voorkeur aan de west/zuidwestzijde van het veld.

Ten opzichte van kleedgelegenheid
Over het algemeen kan de kleed- en clubaccommodatie het best centraal ten opzichte van de velden liggen, met een afstand van de kleedgelegenheid tot het hoofdveld van maximaal 50 m.. Bij top–amateuraccommodaties doet de vereniging er verstandig aan de kleedgelegenheid aan het speelveld te laten grenzen, in verband met de veiligheid voor spelers en arbiters. Voor de overige speelvelden is een maximale loopafstand van 150 m. het devies. Trainingsvelden liggen, met het oog op het dagelijkse gebruik, bij voorkeur direct nabij de kleedgelegenheid. Dit bespaart ook op de terreinverlichting en de kabelafstand voor de veldverlichting.

Ten opzichte van andere velden
Bij velden die haaks en kort op elkaar liggen of komen te liggen, moet de vereniging rekening houden met hinderlijke spelbeïnvloeding en mogelijk gevaarlijke situaties. Hetzelfde geldt voor velden die in elkaars verlengde liggen en (zeer)

kort achter elkaar. Afhankelijk van de situatie zouden er dan tenminste voldoende brede ballenvangers geplaatst moeten zijn.

Ten opzichte van hoogspanningslijnen
Hoewel de meningen hierover niet eensluidend zijn, vindt de KNVB dat sportvelden niet onder hoogspanningsleidingen moeten zijn gesitueerd, mede om praktische redenen. Zie verder hoofdstuk 18 over hoogspanningslijnen.

Ten opzichte van woningen
Woningbouw in de (zeer) directe omgeving van een sportpark komt steeds vaker voor. Om problemen met de milieunormen met betrekking tot licht, geluid en afgevoerde lucht te vermijden, adviseert de bond rondom een strook ter breedte van 50 m. vrij te houden van bebouwing. Dit is overeenkomstig de aanbeveling van VNG. Hou als vereniging nauwlettend (herziening van) bestemmingsplanprocedures en het verlenen van (een) bouwvergunning(en) in de gaten! En maak gebruik van de mogelijkheden van inspraak, het kenbaar maken van de zienswijze van de vereniging en het aantekenen van bezwaar. Allemaal met als doel het gebruik van de velden óók voor de lange termijn veilig te stellen.

Veilig sportgebruik
Met betrekking tot aansprakelijkheid op en rond een sportpark, stelt de KNVB dat de eigenaar/verhuurder van een sportcomplex voldoende en adequate maatregelen moet treffen om voor de huurder een veilig sportgebruik te kunnen garanderen. Het is ook de eigenaar/verhuurder die de locatie, situering en omgeving van een sportpark bepaalt en het complex inricht. De voetbalvereniging/huurder heeft hierop doorgaans weinig invloed.

Om milieuhinder en andere overlast te beperken, raadt VNG aan om geen bewoning binnen 50 m. van de begrenzing van een sportpark te realiseren. De KNVB onderschrijft deze richtlijn. De eigenaar/verhuurder behoort ook de omgeving (bewoners, enzovoort) van een sportpark te vrijwaren van hinder of gevaar mogelijk veroorzaakt door het sportgebruik. Als bij een bepaalde locatie standaardoplossingen op dit vlak niet volstaan, moeten aanvullende voorzieningen worden getroffen.

Aansprakelijkheid erkennen?
Wat betreft aansprakelijkheidstelling, zal doorgaans méér nodig zijn dan alleen het vaststellen van de schade zelf. Er moet óók sprake zijn van schuld; van enige mate van verwijtbaarheid. Een andere voorwaarde is dat degene die schade lijdt, niet ook zelf schuld heeft. Tenzij opzet kan worden aangetoond, zal de verzekering schade als gevolg van het verlaten van een bal buiten het sportpark niet automatisch vergoeden. De verzekeraar gaat er hierbij vanuit dat het inherent is aan de aard van het voetbalspel dat ballen onverwachte wendingen kunnen maken.

Zeker waar de locatiekeuze tot bedreigingen voor de omgeving leidt, is de eigenaar/verhuurder van het sportpark de eerstverantwoordelijke om adequate voorzieningen te treffen om het eigen risico en dat van de huurder te beperken. Het behoort tot de normale rechtsregels dat 'een huurder het gehuurde kan gebruiken voor het doel waarvoor het wordt verhuurd'. De bond raadt aan om bij schade deze direct te melden bij de verzekering, zónder echter de aansprakelijkheid te erkennen. Namelijk: meestal is de vereniging helemaal niet aansprakelijk! ◆

WEDSTRIJDVELDEN

Kunstgras of natuurgras, hoogte van het gras, afwatering en mogelijkheid tot drogen, keuringen: er zijn meerdere verplichtingen waarvan de vereniging op de hoogte moet zijn.

NORMEN

- Het speeloppervlak moet bestaan uit natuurgras of kunstgras.
- De uitloopstroken behoren tot het speelveld en moeten aan dezelfde eisen voldoen.
- In/op het speeloppervlak mogen zich nooit spelvreemde elementen bevinden die gevaar kunnen opleveren voor de gebruikers.
- Het speeloppervlak mag alleen voorzien zijn van lijnen zoals in de Spelregels beschreven.

Natuurgras
De grasmat moet maximaal gesloten zijn en steeds voldoende kort gemaaid. De gewenste speelhoogte is 3 à 4 cm. Pas de maaihoogte en het tijdstip van maaien aan deze eis aan. Het speeloppervlak moet egaal zijn en mag geen scherpe overgangen hebben. De maximale 'egale afwijking' is 20 mm.

In de lengterichting is, bij een volledig veld, een helling van maximaal 40 cm. toegestaan. In de breedterichting is een eenzijdig afschot van 20 cm. nog geoorloofd, of een 'dakprofiel' van maximaal 15 cm. Het afschot moet steeds vloeiend in één lijn of via een tonrondte verlopen. Daarnaast moet het speelveld goed zijn ontwaterd. Bij kleine neerslaghoeveelheden (tot 5 mm.) moet een speelveld binnen dertig minuten bespeelbaar zijn; bij grotere hoeveelheden (15 mm. en meer) geldt een termijn van twaalf uur.

Stabiliteit
De toplaag moet zowel onder droge als natte omstandigheden voldoende stabiel zijn. Alle eigenschappen van het speelveld behoren uniform aanwezig te zijn. Aan het einde van het seizoen dient minimaal 60 procent van het totaaloppervlak aan de gestelde eisen te voldoen.

De KNVB onderschrijft de normen voor (wedstrijd)grasvelden zoals vastgelegd in:

- ISA-KNVB2 d.d. maart 2003 (grasvelden);
- ISA-KNVB2-15.1 d.d. december 2004 (Wetravelden).

Kunstgras
Het gebruik van kunstgras in het amateurvoetbal is toegestaan voor alle categorieën, competities en klassen in het amateurvoetbal. De hoofdregels:

- Kunstgrasvelden kunnen alleen voor officiële KNVB-wedstrijden worden gebruikt als deze zijn voorzien van een geldig keuringscertificaat.
- Voor dit keuringscertificaat moet de totale constructie voldoen aan de norm voor voetbal, zoals aangegeven in normblad NOC*NSF/KNVB2-15.
- De houder/gebruiker van een kunstgrasveld dient, na afgifte van het certificaat, periodiek te kunnen aantonen dat behoud van de sporttechnische eigenschappen voldoende gewaarborgd is en er te allen tijde sprake is van een veilig en verantwoord gebruik. Dit kan worden aangetoond via een keuring op de gebruiksnorm (NOC*NSF-KNVB2-18).
- Verenigingen waarbij een kunstgrasveld is gecertificeerd na 1 juli 2010, zijn verplicht deze in het achtste speelseizoen na certificering (evenals in het tiende en het twaalfde speelseizoen, en navolgende termijnen afhankelijk van de resultaten) te laten keuren op de gebruiksnorm, door een NOC*NSF/KNVB geaccrediteerd keuringsinstituut.

Voorwaarde om KNVB-competitiewedstrijden te kunnen blijven spelen op het betreffende veld, is dat de waarden binnen de marges van de gebruiksnorm vallen. De vereniging moet de KNVB voorzien van een kopie van de rapportage van de keuring. Laat het kunstgrasveld regelmatig keuren en monitoren om voldongen feiten te voorkomen.

Mocht uit een keuring door een NOC*NSF geaccrediteerd keuringsinstituut blijken dat waarden van het kunstgrasveld buiten de marges gebruiksnorm vallen, dan moet binnen 20 werkdagen (herstelperiode) een herkeuring plaatsvinden door een NOC*NSF geaccrediteerd keuringsinstituut waarbij de rapportage binnen 2 werkdagen overlegd wordt aan de afdeling accommodatiezaken van de KNVB.

Mocht uit de rapportage van de herkeuring blijken dat het veld niet voldoet, kunnen er geen officiële KNVB-wedstrijden gespeeld worden op het veld (dit is onveilig; de kans op blessures is te groot).

Meer aandachtspunten
Het blijkt niet altijd mogelijk om voor de ingebruikname van een nieuw kunstgrasveld de keuringsprocedure volledig af te ronden. Zo willen sommige leveranciers/aannemers graag dat het veld enige tijd wordt ingespeeld vóór de eindkeuring plaatsheeft. Verder zijn er regelmatig (kleine) tekortkomingen die weliswaar ingebruikname niet in de weg staan, maar wel de administratieve afhandeling ophouden. De volgende handelwijze is, daar waar van toepassing, verplicht:

- KNVB-wedstrijden kunnen op kunstgras plaatsvinden als het veldgedeelte van de keuring (op de norm voor voetbal dan wel de voorloopkeuring) met goed gevolg is afgerond. Het erkende keuringsinstituut behoort dit per e-mail of telefonisch door te geven aan de KNVB. De administratieve afhandeling mag

(iets) later. De voetbalbond heeft met het keuringsinstituut afgesproken dat deze een goedkeuring doorgeeft, onmiddellijk nadat het veldgedeelte van de keuring klaar is. De KNVB informeert vervolgens de vereniging per e-mail, waarna de administratieve afhandeling volgt. Het initiatief en de verantwoordelijkheid om de bond over een en ander tijdig te informeren, ligt in eerste instantie bij de vereniging.
- Een voorloopkeuring vervangt niet de keuring op de norm voor voetbal, maar biedt slechts enige flexibiliteit bij 'nog niet volledig' gekeurde velden.
- Een voorloopkeuring kan tot 1 maart van het betreffende speelseizoen. Daarna dient het veld, om KNVB-competitiewedstrijden op te mogen spelen, 'volledig' te voldoen aan de norm voor voetbal.
- Een voorloopkeuring brengt extra kosten met zich mee.

Bemiddeling
Meld eventuele problemen met de keuring direct aan de KNVB, die mogelijk kan bemiddelen. Dit kan rechtstreeks aan de afdeling accommodatiezaken van de KNVB in Zeist. De keuringsprocedure voor kunstgrasvelden kan versneld plaatsvinden als de KNVB en/of het keuringsinstituut vooraf bekend is/zijn met de situatie.

Het is verstandig om bij de keuze van het kunstgrasveld rekening te houden met het volgende. De meeste 'sport-functionele' eigenschappen lopen, ondanks goed onderhoud, in de loop van de tijd in waarde terug en zijn zelden weer op niveau te brengen. Het is hierdoor van groot belang om bij het begin van een nieuw veld voldoende 'overwaarde' te hebben. Let hierbij onder meer op de intensiteit van betreding en het bijhorende onderhoud.

Onderhoud
Hoe dan ook zorgt goed en gedegen onderhoud voor langer behoud van sporttechnische eigenschappen op het juiste niveau. Laat het kunstgrasveld op deze eigenschappen regelmatig keuren en monitor deze ook goed, om tijdig te kunnen sturen op onderhoud en levensduur.

De KNVB legt geen beperkende bepalingen op voor schoeisel voor kunstgrasvelden, mits wordt voldaan aan de eisen in de 'Spelregels veldvoetbal'.
Overigens: in de praktijk ervaren de spelers voetballen op schoenen met een rubberen zool met vaste noppen, als het meest prettig. ◆

TRAININGSVELDEN

Handige tips en feiten voor het inrichten van een trainingsveld en de te maken keuzes daarbij.

ADVIES

Een trainingsveld heeft bij voorkeur de afmetingen van een wedstrijdveld. Dit om:

- wedstrijdsituaties volledig te kunnen nabootsen;
- tactische en technische trainingen goed tot hun recht te kunnen laten komen;
- het gebruik beter te kunnen spreiden en zo kwetsbare gebieden te mijden;
- onderlinge wedstrijdjes en oefenwedstrijden te kunnen spelen;
- meerdere groepen gelijktijdig te kunnen laten trainen.

Speeloppervlak
Laat de speeleigenschappen zoveel mogelijk overeenkomen met die van een wedstrijdveld. Dit houdt onder andere in:

- een vlak, stevig en stroef oppervlak;
- een uitstekende ontwatering (waterberging, -doorlatendheid, -afvoer);
- geen scherpe delen aan het oppervlak;
- de mogelijkheid tot intensief gebruik, óók onder minder gunstige bodem- en weersomstandigheden;
- het behoud van speeleigenschappen bij intensief gebruik;
- gemakkelijker onderhoud;
- zo mogelijk begroeiing met gras.

Noot: vanwege het aanmerkelijk zwaardere gebruik van de trainingsvelden, zijn de betreffende eisen aan de opbouw en het onderhoud van een trainingsveld zwaarder dan bij een wedstrijdveld.

(Half)harde speeloppervlakken (gravelvelden)
De KNVB acht toepassing van halfharde en harde speeloppervlakken voor trainingsdoeleinden niet wenselijk. Dit vanwege de speltechnische en medische tekortkomingen of beperkingen van deze materialen. Bovendien zijn er op deze velden eerder materiaal- en onderhoudtechnische problemen, waardoor voortdurend gericht en zorgvuldig onderhoud nodig is.

Wetravelden
Wetravelden zijn primair wedstrijdvelden waarop slechts in gedoseerde mate trainingen mogelijk zijn. Het speelveld moet namelijk altijd wedstrijdwaardig blijven. Daarnaast kan 'overbespeling' of gebruik onder ongunstige weer- en terreinomstandigheden leiden tot verlies van eigenschappen en aantasting van de constructie. Overigens zijn überhaupt niet alle Wetra-constructies geschikt voor (specifiek) trainingsgebruik.

Kunstgrasvelden
Kunstrasvelden zijn in principe onbeperkt bespeelbaar, dus goed inzetbaar als wedstrijd- én trainingsveld. Voorwaarde is wel dat de veiligheid en bespeelbaarheid (ofwel de sporttechnische eigenschappen) voldoende gewaarborgd zijn. Een erkend keuringsinstituut kan voor de vereniging een meting uitvoeren op de gebruiksnorm.

Inrichting
De ideale inrichting van een trainingsveld bestaat uit:

- twee vaste doelen (op de vaste plaatsen) met ballenvangers;
- extra ballenvangers (aan de lange zijden) voor elke speelhelft;
- voldoende verplaatsbare doelen van verschillend formaat;
- trainingsverlichting;
- rondom een lage afscheiding met gaaswerk/staafmatten als lage 'ballenvanger'. ◆

CLUB – KLEEDACCOMODATIE

In de brochure 'Kwaliteitsnormen club – kleedaccommodatie' leest u meer over dit specifieke onderwerp. Hieronder alvast een overzicht van de belangrijkste normen.

ADVIES

- Elke vereniging is verplicht om (een) terrein(en) met, in de onmiddellijke nabijheid, voldoende kleedgelegenheid te hebben. Deze moeten voldoen aan de door het bestuur (KNVB) gestelde eisen.
- Per wedstrijd moeten afzonderlijke kleed/wasruimten beschikbaar zijn.
- Voor bezoekende teams moet er een afsluitbare kleed/wasruimte zijn, of een afsluitbare (kast)ruimte waarin zij kleding en waardevolle spullen kunnen opbergen.
- In de kleedkamer of de directe nabijheid daarvan moeten voldoende toiletvoorzieningen zijn.
- De scheidsrechter(s) en eventuele neutrale assistent-scheidsrechters behoren de beschikking te hebben over voldoende en afzonderlijke kleed-, was- en toiletgelegenheid.
- De kleedruimte moet qua inrichting, afmetingen en uitvoering voldoen aan de richtlijnen.
- De kleedgelegenheid moet altijd 'medisch/hygiënisch verantwoord' schoon zijn.

Brochure
Van toepassing zijn de normen en richtlijnen voor de realisatie en renovatie van club- en kleedgebouwen in het amateurvoetbal. Zie de brochure 'Kwaliteitsnormen club-kleedaccommodatie'. ◆

PARKEERGELEGENHEID

Auto's, maar ook de verschillende soorten tweewielers en soms zelfs touringcars behoren op of bij de accommodatie in voldoende mate een geschikte plek te kunnen vinden.

ADVIES

De KNVB stelt geen kwantitatieve eisen aan de parkeergelegenheid van een vereniging, maar vindt uiteraard wel dat deze moet voldoen aan de behoeften van de bezoekers. Informatie over parkeernormen zijn te vinden in de CROW-publicatie 'Parkeerkerncijfers' en bij de ASVV (Aanbevelingen voor verkeersvoorzieningen binnen de bebouwde kom).

Factoren

De noodzaak om een auto te gebruiken is afhankelijk van de:

- afstand tussen woning en sportpark;
- bereikbaarheid per openbaar vervoer;
- ontsluiting voor fietsers en bromfietsers;
- verkeersveiligheid en sociale veiligheid van de route;
- aanwezigheid van goede stallingmogelijkheden.

Inventarisatie

Als de vereniging bij de locatiekeuze en inrichting van een sportpark met deze factoren rekening kan houden, beperkt dit het autoverkeer en de noodzaak van parkeerruimte. Een hulpmiddel bij het – bij een nieuw sportpark – bepalen van het aantal parkeerplaatsen, is een goede inventarisatie van de oude en nieuwe situatie. Denk hierbij aan het volgende:

- aantal parkeerplaatsen in oude situatie (bij sportpark, bermen, straten, bedrijfsterreinen en kantoren);
- frequentie knelpunten (wekelijks of twee keer per jaar);
- aantal toeschouwers (gemiddeld en piekbezoek);

- aantal eigen leden dat met de auto komt (wedstrijden en training);
- mogelijkheden van medegebruik in nieuwe situatie (scholen, bedrijven, kantoren, winkelcentra, enzovoort);
- overlast bij piekbelasting voor omgeving in nieuwe situatie;
- tijdelijke parkeermogelijkheden bij piekbelasting (pleinen, grasstroken, semi-verharde terreinen);
- dubbel gebruik voor andere activiteiten (andere sport, kermis, stallen vrachtauto's, enzovoort).

Tweewielers
Fietsen, bromfietsen en scooters moeten nabij het clubgebouw kunnen worden gestald, zodat visueel en sociaal toezicht mogelijk is. Het best is een stallingruimte binnen het sportpark. Zorg voor voldoende klemmen, rekken of beugels, zodat eigenaren hun fietsen geordend kunnen stallen en op slot zetten / vastzetten. Voor bromfietsen en scooters is een aparte verharde ruimte wenselijk.

Minder-validen
Een sportpark behoort voldoende, minimum twee, speciaal aangegeven parkeerplaatsen voor minder-validen te hebben, direct nabij de hoofdingang. Voor informatie over de inrichting en maatvoering van dit type parkeerplaatsen, zie het 'Handboek Toegankelijkheid' van de CG-raad (voormalige Gehandicaptenraad) en Uitgeverij Elsevier (telefoon: 0314 349911).

Touringcars
Hoewel voor wedstrijdbezoek steeds minder vaak een touringcar wordt ingezet, kan het wenselijk zijn om bij de inrichting van een parkeerterrein hiermee toch rekening te houden. Voor een touringcar is een ruimte van 25 x 5 m. benodigd.

'Los- en laadperron'
Bij veel sportparken is het op zaterdagochtend een komen en gaan van ouders die hun kinderen
brengen en halen. Vaak hebben zij geen parkeerplaats nodig, maar slechts voor enkele minuten een veilige plek om hun kroost te kunnen 'lossen of laden'. Door hiervoor een aparte voorziening aan te brengen, kan de vereniging soms chaotische toestanden voor de poort voorkomen. ◆

VRIJE HOOGTE BOVEN SPEELVELD

Van een dak boven het veld is bij veldvoetbal geen sprake. Toch zijn er andere zaken die in dit opzicht hinder kunnen geven, zoals bijvoorbeeld bomen en beplanting.

NORM(EN)

- Boven het speelveld mogen zich geen hinderlijke of gevaarlijke obstakels bevinden.

De Spelregels veldvoetbal gaan ervan uit dat boven het speelveld en directe omgeving (uitloop) géén hinderlijke obstakels (zaken waarmee spelers of bal in aanraking kunnen komen of waarvan zij hinder kunnen ondervinden) aanwezig zijn. In tegenstelling tot bij zaalvoetbal, waar de aanwezigheid van een dak expliciet wordt genoemd, ontbreekt een dergelijke bepaling binnen het veldvoetbal.

ADVIES

Bij amateurvelden speelt overwegend de hinder en overlast van bomen en beplanting een mogelijke rol. Bomen en struiken staan te dicht op het veld, waardoor boven de uitloop en het speelveld takken kunnen hangen. In het najaar laten bepaalde bomen hun vruchten vallen – eikels, kastanjes – en dat is minder prettig voor een speler die valt.

Van indirecte invloed, maar veel ingrijpender, is de negatieve invloed van bomen en hoge plantstroken op de bespeelbaarheid van de velden. Door de sterke schaduwwerking droogt het veld minder goed en zijn vaak slechte speelcondities of zelfs afgelastingen het gevolg. Plaats daarom 'hoog opgaande' bomen en plantstroken op voldoende afstand van het veld. Het ontwerp dient al rekening te houden met de uiteindelijke vorm van de soort boom en de plaats ten opzichte van de zonnestand.

Snoeien
Beplanting aan de zuidzijde van een veld geeft meer overlast dan bomen aan de noordzijde. Snoei regelmatig en vooral tijdig. Het komt vaak voor dat de vereniging te laat ingrijpt en daardoor situaties ontstaan die lastig zijn om terug te draaien, zoals bijvoorbeeld bij het ontbreken van een kapvergunning.

Met betrekking tot stadions bepalen de regels van FIFA en UEFA dat bij een uitschuifbaar dak, een geluidsinstallatie of videowall boven het speelveld, er een vrije hoogte van 30 m. moet zijn. Bij overige accommodaties moeten dit soort voorzieningen zich buiten het speelveld bevinden.

Leidingen, kabels en dergelijke kunnen in de meeste gevallen in de grond worden aangebracht. Tijdelijke kabels, zoals voor een tijdelijke geluidsinstallatie, moeten buiten het speelveld om worden geleid. Voor hoogspanningsleidingen boven een veld: zie hoofdstuk 18. ◆

BIJLAGE PLATTEGROND VOETBALVELD

CODE NORM	BELIJNING	
NOCNSF-KNVB2-BL.1	Voetbalveld	
oktober 2013	Schaal 1:350 (mm)	NOC*NSF

